

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΠΑ

FACHBEREICH FÜR DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR

UNIVERSITÄT ATHEN



Περιγραφές Μαθημάτων
Vorlesungsverzeichnis

WINTERSEMESTER

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

2015-2016

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	5
Χειμερινό Εξάμηνο 2015-2016	5
Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ) DAY 01	5
Γενική περιγραφή για όλη τη σειρά μαθημάτων κορμού (ΠΓΑ I – ΠΓΑ IV).....	5
Επιμέρους περιγραφές για κάθε μάθημα	5
<i>Μαθήματα κορμού</i>	5
1. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις I (ΠΓΑ I)	5
2. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις II (ΠΓΑ II)	6
3. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις III (ΠΓΑ III)	7
4. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις IV (ΠΓΑ IV).....	7
<i>Ειδικά μαθήματα</i>	8
1. Βασική Γραμματική.....	8
2. Δομές επιστημονικού λόγου.....	9
3. Προφορικός λόγος στον ακαδημαϊκό τομέα	9
GRUNDSTUDIUM 1ο Εξάμηνο	10
Γλωσσολογία.....	10
Εισαγωγή στη Γλωσσολογία DGY 10.....	10
Μορφολογία DGY 11.....	11
Λογοτεχνία	11
Σύγχρονη Λογοτεχνία DLY 25.....	11
Εισαγωγή στην επιστήμη της Λογοτεχνίας I DLY 20	11
Εισαγωγή στη Θεωρία και Πρακτική της Μετάφρασης DLY 28	12
GRUNDSTUDIUM 3 ^ο Εξάμηνο.....	13
Γλωσσολογία.....	13
Λεξικολογία DGY 14	13
Συγκριτική Γλωσσολογία DGY 16	14
Λογοτεχνία	14
Λογοτεχνία του 18 ^{ου} αιώνα DLY 22.....	14
Συγκριτική Φιλολογία DLY 27	15
Γερμανικός Πολιτισμός DLY 29.....	16
Προπαρασκευαστικό: Εισαγωγή στον επιστημονικό τρόπο εργασίας DAY 02	16
HAUPRTSTUDIUM 5ο-7ο Εξάμηνο	17

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
FACHBEREICH FÜR DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR

Γλωσσολογία.....	17
A Ομάδα.....	17
Ζητήματα Γερμανικής Σύνταξης DGA 33	17
Φωνητική-Φωνολογία DGA 30	18
B Ομάδα	18
Εμπειρική Γλωσσολογική Έρευνα DGB 44	18
Εκμάθηση ξένης Γλώσσας DGB 47	19
Γ Ομάδα	20
Φιλοσοφία της Γλώσσας DGC 47	20
Δ Ομάδα.....	20
Θεωρίες μάθησης και μέθοδοι διδασκαλίας της ξένης γλώσσας DGD 50	20
Σχεδιασμός και οργάνωση μαθημάτων DGD 52	21
Ανάπτυξη Λεξιλογικής Ικανότητας DGD 61.....	22
HAUPTSTUDIUM 5 ^ο - 7 ^ο εξάμηνο	23
Λογοτεχνία.....	23
A Ομάδα.....	23
Διαφωτισμός / Θύελλα και Ορμή DLA 60.....	23
Hölderlin - Kleist - Jean Paul DLA 62.....	24
Ρομαντισμός DLA 63	25
Νατουραλισμός/ Fin de siecle /Εξπρεσιονισμός DLA 64.....	25
B Ομάδα.....	25
Ελληνική Αρχαιότητα στη Γερμανική Λογοτεχνία DLB 74	25
Λογοτεχνία και Ανθρωπολογία DLB 77.....	26
Γ Ομάδα	27
Μετάφραση Λογοτεχνικών Κειμένων με έμφαση στο Λογοτεχνικό Είδος DLC 77 .	27
Διδακτική Λογοτεχνικών Κειμένων II DLC 79.....	28
Δ Ομάδα.....	29
Γερμανική Ιστορία DLD 82	29
Ιστορία των Ιδεών DLD 85.....	30
KURSBESCHREIBUNGEN.....	31
Wintersemester 2015	31
Grundstudium.....	31

Sprachpraktische Übungen I-V - DAY 01.....	31
1. Allgemeine Kursbeschreibung für alle Hauptkurse (SPÜ I – SPÜ IV)	31
2. Kursbeschreibungen im Einzelnen für jeden SPÜ-Kurs	32
Hauptkurse	32
1. Sprachpraktische Übungen I (SPÜ I)	32
2. Sprachpraktische Übungen II (SPÜ II)	32
3. Sprachpraktische Übungen III (SPÜ III)	33
4. Sprachpraktische Übungen IV (SPÜ IV).....	34
Spezialkurse.....	34
1. Grundlagen der Grammatik	35
2. Wissenschaftssprachliche Strukturen.....	35
3. Mündlicher Ausdruck im akademischen Bereich	36
Grundstudium 1.Semester.....	37
Linguistik	37
Einführung in die Linguistik DGY 10	37
Morphologie DGY 11	37
Literatur	38
Zeitgenössische Literatur DLY 25	38
Einführung in die Literaturwissenschaft I DLY 20	38
Einführung in die Theorie und Praxis des Übersetzens DLY 28.....	39
Grundstudium 3.Semester.....	40
Linguistik	40
Lexikologie DGY 14	40
Kontrastive Linguistik DGY 16	40
Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten DAY 02.....	40
Literatur	41
Literatur des 18. Jahrhunderts DLY 22	41
Deutsche Landeskunde DLY 29	42
Hauptstudium 5. und 7. Semester	43
Linguistik	43
Gruppe A.....	43
Themen der Deutschen Syntax DGA 33	43

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
FACHBEREICH FÜR DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR

Phonetik / Phonologie DGA 30.....	43
Gruppe B	44
Empirische Sprachanalyse DGB 44	44
Gruppe C	44
Sprachphilosophie DGC 47	44
Gruppe D.....	45
Lerntheorien und Methoden der Fremdsprachendidaktik DGD 50.....	45
Unterrichtsplanung und -Gestaltung: Textarbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 52	46
Entwicklung lexikalischer Kompetenz DGD 61.....	47
Hauptstudium 5. Und 7. Semester	48
Literatur	48
Gruppe A.....	48
Aufklärung/Sturm und Drang: Goethes Werther DLA 60	48
Hölderlin - Kleist - Jean Paul DLA 62.....	48
Romantik: DLA 63.....	49
Naturalismus/ Fin de siecle/ Expressionismus DLA 64.....	50
Gruppe B	50
Griechische Antike in der deutschen Literatur DLA 74	50
Literatur und Anthropologie DLB 77	50
Gruppe C	51
Übersetzung literarischer Texte mit Schwerpunkt auf der literarischen Gattung DLC 77.....	51
Didaktik literarischer Texte II DLC 79	52
Gruppe D.....	53
Deutsche Geschichte DLD 82	53
Ideengeschichte DLD 85	54

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Χειμερινό Εξάμηνο 2015-2016

Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ) DAY 01

Γενική περιγραφή για όλη τη σειρά μαθημάτων κορμού (ΠΓΑ I – ΠΓΑ IV)

Στόχος του Προγράμματος σπουδών «Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ)» είναι η ενίσχυση της γλωσσικής επάρκειας των φοιτητών, οι οποίοι στα πρώτα εξάμηνα σπουδών βρίσκονται αντιμέτωποι με συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις στη γνώση και χρήση της γερμανικής γλώσσας και προσπαθούν να ανταποκριθούν σε αυτές. Με την προσφορά μαθημάτων γλώσσας σε τέσσερα επίπεδα, και στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα των σπουδών, επιδιώκεται η συστηματική υποστήριξη της εκμάθησης της Γερμανικής, ώστε με την ολοκλήρωση του Προγράμματος οι φοιτητές να έχουν αποκτήσει σε προχωρημένο επίπεδο (Γ1) τόσο γενικές επικοινωνιακές, όσο και ειδικές γλωσσικές / γλωσσολογικές δεξιότητες. Οι δεξιότητες αυτές αποτελούν βασικό εργαλείο για την ολοκλήρωση των σπουδών, αλλά και για τη μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Στο Πρόγραμμα περιλαμβάνονται μαθήματα κορμού και ειδικά μαθήματα (βλ. περιγραφές παρακάτω). Διδάσκεται τόσο η πρόσληψη όσο και η παραγωγή λόγου και εξασκείται τόσο η γραπτή όσο και η προφορική έκφραση. Στη διδασκόμενη ύλη περιλαμβάνονται αυθεντικά κείμενα γενικού ενδιαφέροντος και κείμενα από τους διάφορους τομείς των σπουδών Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας. Παράλληλα με τα μαθήματα είναι απαραίτητη και η κατ' οίκον μελέτη των φοιτητών.

Όλες οι πληροφορίες για το σχετικό εκπαιδευτικό υλικό (διδασκόμενη ύλη, ενδεικτικά κείμενα, ασκήσεις) και τον τρόπο αξιολόγησης περιλαμβάνονται αναλυτικά στην επιτομή *Kompendium zur Sprachpraxis* των Karvela / Weitz / Rizou (2013) καθώς και στον ειδικό Οδηγό Σπουδών για τις Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις *Studienführer zur Sprachpraxis* των Portz / Karvela (2013, 2^η έκδοση). Παρακάτω παρουσιάζονται οι περιγραφές για κάθε μάθημα του προγράμματος ΠΓΑ συνοπτικά.

Επιμέρους περιγραφές για κάθε μάθημα

Μαθήματα κορμού

1. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις I (ΠΓΑ I)

Το μάθημα αυτό απευθύνεται κατά κανόνα σε φοιτητές του πρώτου εξαμήνου με επίπεδο γλωσσομάθειας B1 (A), όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001). Εξετάζονται και

αναλύονται κείμενα κυρίως από τους τομείς *Γερμανικός πολιτισμός, Μόρφωση και Εκπαίδευση, σύγχρονα προβλήματα* καθώς και *ενδιαφέροντα του φοιτητή*.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται γραπτά κείμενα από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο και κείμενα γενικού ενδιαφέροντος από τους τομείς που αναφέρονται παραπάνω,
- συντάσσουν κείμενα με σαφή διάρθρωση όπως, εκθέσεις ποικίλης θεματολογίας, βιογραφικό σημείωμα, αίτηση ενδιαφέροντος για θέση εργασίας και επίσημη επιστολή,
- παρουσιάζουν προφορικά το περιεχόμενο ενός κειμένου που διάβασαν,
- συνηνοούνται για θέματα, τα οποία τους είναι οικεία (π.χ. καθημερινή ζωή, προσωπικές εμπειρίες και ενδιαφέροντα, ελεύθερος χρόνος),
- να εκφράζουν με κατανοητό τρόπο –γραπτά ή προφορικά- την άποψή τους για ένα ζήτημα.

Διδάσκουσα: Ιωάννα Ρίζου

2. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις II (ΠΓΑ II)

Το μάθημα αυτό απευθύνεται σε φοιτητές με επίπεδο γλωσσομάθειας B1 (B), όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Διδάσκονται κείμενα γενικού ενδιαφέροντος από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, καθώς επίσης και κείμενα σε απλή επιστημονική γλώσσα κυρίως από τους τομείς *Μόρφωση και Εκπαίδευση* καθώς και *Εκμάθηση ξένης γλώσσας*. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ανάπτυξη του λεξιλογίου (λεκτικά πεδία, συνώνυμα, αντώνυμα κλπ.). Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται γραπτά κείμενα από τους τομείς που αναφέρονται παραπάνω,
- επιλύουν ασκήσεις λεξιλογίου και να αποδίδουν με διαφορετικό τρόπο λέξεις και φράσεις,
- συντάσσουν γραπτά κείμενα με σαφή διάρθρωση και με το κατάλληλο λεξιλόγιο, στα οποία περιγράφουν, αξιολογούν, εξάγουν συμπεράσματα, παραθέτουν ιδέες και προτείνουν λύσεις για ένα πρόβλημα,
- κατανοούν συνεντεύξεις και προφορικές παρουσιάσεις ενός θέματος και τη συζήτηση που ακολουθεί, επίσης να διατυπώνουν κατά τη συζήτηση μια σύντομη παρέμβαση ή ερώτηση,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα κείμενο εφημερίδας ή ένα θέμα και να απαντούν σε απλές ερωτήσεις κατά τη συζήτηση που ακολουθεί,

- να περιγράφουν και να εξηγούν προφορικά πίνακες, στατιστικές, διαγράμματα.

Διδάσκουσα: Ιωάννα Ρίζου

3. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις III (ΠΓΑ III)

Απευθύνεται σε φοιτητές με επίπεδο γλωσσομάθειας B2, όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Στο μάθημα αυτό, καθώς και στο επόμενο (ΠΓΑ IV), δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο γραπτό λόγο και στην εξάσκηση της ικανότητας γραπτής έκφρασης. Στην ύλη περιλαμβάνονται κείμενα περιγραφικά επιπέδου B2 και κείμενα γραμμένα σε απλή επιστημονική γλώσσα από τους τομείς των σπουδών (π.χ. ιστορία, επιστήμη της μετάφρασης, εκμάθηση και διδασκαλία ξένης γλώσσας). Ως προς την ανάπτυξη της γραπτής έκφρασης διδάσκονται κυρίως μορφές γραπτού λόγου που βασίζονται σε ένα κείμενο-βάση (π.χ. η σύντμηση, η επέκταση κειμένου και ο σχολιασμός κειμένου ή θέσης / θέσεων).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται κείμενα περιγραφικά και κείμενα από τους τομείς των σπουδών τους που είναι γραμμένα σε απλή επιστημονική γλώσσα,
- αποδίδουν σε μορφή γραπτής περίληψης τα κυριότερα σημεία ενός περιγραφικού ή ενός απλού επιστημονικού κειμένου,
- χρησιμοποιούν συγκεκριμένα φραστικά μέσα, για να αποδίδουν με κατανοητό τρόπο τις θέσεις του συγγραφέα από ένα κείμενο που επεξεργάζονται,
- χειρίζονται και οι ίδιοι τον γραπτό επιστημονικό λόγο της Γερμανικής, έστω και με ορισμένες αδυναμίες, όταν αναφέρονται και σχολιάζουν βιβλιογραφικές πηγές,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα επιστημονικό κείμενο και να απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις.

Διδάσκουσα: Ιωάννα Ρίζου

4. Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις IV (ΠΓΑ IV)

Το μάθημα αυτό αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου (ΠΓΑ III) και αντιστοιχεί στο επίπεδο γλωσσομάθειας Γ1, όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο γραπτό επιστημονικό λόγο της Γερμανικής, στην κατανόηση, επεξεργασία και παραγωγή του. Στην ύλη περιλαμβάνονται κυρίως επιστημονικά κείμενα από τους τομείς των σπουδών

Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (π.χ. Γλωσσολογία, Επιστήμη της Λογοτεχνίας, Διδακτική της ξένης γλώσσας).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται επιστημονικά κείμενα από τους διάφορους τομείς των σπουδών τους,
- σχολιάζουν και να εκφράζουν την άποψή τους για τις θέσεις του συγγραφέα ενός κειμένου,
- διατυπώνουν γραπτώς τη δική τους θέση και να τη στηρίζουν με επιχειρήματα χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εκφραστικά μέσα,
- μετατρέπουν ένα γραπτό κείμενο σε διαφορετικό κειμενικό είδος,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα επιστημονικό κείμενο και να απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις,
- χειρίζονται γενικώς με σχετική ευχέρεια τον επιστημονικό λόγο της Γερμανικής.

Διδάσκων: E. Haring

Ειδικά μαθήματα

1. Βασική Γραμματική

Στόχος του ειδικού αυτού μαθήματος, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν τα μαθήματα κορμού ΠΓΑ I και ΠΓΑ II, είναι η επανάληψη και εμπέδωση των βασικών φαινομένων της γερμανικής Γραμματικής που προβλέπεται να διδάσκονται στο επίπεδο B (B1 και B2) και στα οποία δυσκολεύονται συνήθως οι Έλληνες που μαθαίνουν τη γερμανική γλώσσα ως ξένη (π.χ. η κλίση του επιθέτου, η Παθητική φωνή, οι προθέσεις, οι δευτερεύουσες προτάσεις).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τη γραμματική θεωρία και τους κανόνες που διέπουν τα φαινόμενα που διδάχτηκαν (γλωσσική επίγνωση),
- εφαρμόζουν τη θεωρία στην πράξη και να επιλύουν αντίστοιχες ασκήσεις,
- είναι εξοικειωμένοι με τη γραμματική ορολογία,
- αξιοποιούν τις γνώσεις της γραμματικής θεωρίας για την εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας γενικότερα, π.χ. με το να αποφεύγουν λάθη παρεμβολής από τα Ελληνικά.

Διδάσκων: Γιάννης Λουκίσης

2. Δομές επιστημονικού λόγου

Στόχος του ειδικού αυτού μαθήματος, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν τα μαθήματα κορμού ΠΓΑ III και ΠΓΑ IV, είναι η διδασκαλία φαινομένων της γερμανικής Γραμματικής, τα οποία παρατηρούνται κυρίως στον επιστημονικό λόγο και η εξοικείωση των φοιτητών με τα λεξιλογικά, συντακτικά, κειμενικά και υφολογικά χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου της Γερμανικής. Επίπεδο γλωσσομάθειας είναι το επίπεδο Γ1-Γ2.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν σε επιστημονικά κείμενα τα φαινόμενα που διδάχτηκαν,
- κατέχουν τη σχετική ορολογία για την απόδοση των φαινομένων αυτών,
- να διατυπώνουν με διαφορετικό τρόπο συγκεκριμένες φράσεις χωρίς να τροποποιείται το νόημα,
- αναγνωρίζουν ενδοκειμενικές σχέσεις ανάμεσα σε λέξεις και φράσεις (π.χ. αναφορά, καταφορά) και τη λειτουργία τους μέσα σε ένα κείμενο,
- αναγνωρίζουν και να δημιουργούν διακειμενικές σχέσεις (π.χ. σύγκριση κειμένων, παράθεση αποσπάσματος κατά λέξη ή περιφραστικά),
- να χρησιμοποιούν και οι ίδιοι δομές επιστημονικού λόγου, όταν εκπονούν αντίστοιχα κείμενα (π.χ. όταν σχολιάζουν βιβλιογραφία, ή εκπονούν σύντομες γραπτές εργασίες).

Διδάσκουσα: Ιωάννα Ρίζου

3. Προφορικός λόγος στον ακαδημαϊκό τομέα

Στόχος του μαθήματος αυτού, το οποίο παρακολουθούν οι φοιτητές επίσης παράλληλα με το μάθημα κορμού ΠΓΑ III ή ΠΓΑ IV, είναι η ανάπτυξη της ικανότητας προφορικής έκφρασης στον ακαδημαϊκό τομέα. Διδάσκεται η τεχνική της προφορικής παρουσίασης και εξασκείται η ικανότητα συζήτησης και επιχειρηματολογίας. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις απαιτήσεις του μαθήματος και τη διδασκόμενη ύλη περιλαμβάνονται στην επιτομή *Kompendium zur Sprachpraxis* των Karvela / Weitz / Rizou (2013). Επίσης στον ειδικό Οδηγό Σπουδών για όλη τη σειρά μαθημάτων ΠΓΑ *Studienführer zur Sprachpraxis* των Portz / Karvela (2013, 2^η έκδοση) περιέχονται πληροφορίες για την προφορική εξέταση και τα κριτήρια αξιολόγησης.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατέχουν την τεχνική της προφορικής εισήγησης / παρουσίασης (δομή, φραστικά μέσα κλπ.),

- προετοιμάζουν και να παρουσιάζουν προφορικά ένα θέμα από τους τομείς των σπουδών Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (π.χ. Γλωσσολογία, Επιστήμη της Λογοτεχνίας, Μετάφραση, Διδακτική της ξένης γλώσσας),
- συντάσσουν σημείωμα με τα κυριότερα σημεία της εισήγησης (hand-out),
- απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις κατά τη συζήτηση που ακολουθεί,
- θέτουν και οι ίδιοι ερωτήσεις σε έναν ομιλητή,
- αξιολογούν διαφάνειες που συνοδεύουν μια ανακοίνωση / παρουσίαση που παρακολουθούν,
- ετοιμάζουν διαφάνειες για μια δική τους παρουσίαση και να γνωρίζουν πού να δίνεται προσοχή και τι να αποφεύγεται.

GRUNDSTUDIUM 1ο Εξάμηνο

Γλωσσολογία

Εισαγωγή στη Γλωσσολογία DGY 10

Διδάσκων: Μ. Χρύσου

Η Γλωσσολογία αποτελεί μία από τις κύριες επιστημονικές κατευθύνσεις της Γερμανικής Φιλολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι να εισάγει τους/τις φοιτητές/τριες στις βασικές έννοιες της Γλωσσολογίας, τη θεωρία και την εξέλιξή της, τις μεθόδους και τα αποτελέσματά της. Προς αυτή την κατεύθυνση θα εξετάσουν επιλεγμένα ερευνητικά πεδία της όπως η Σημειολογία, η Σύνταξη, η Κειμενογλωσσολογία και η Κοινωνιογλωσσολογία και θα εξοικειωθούν με την ορολογία τους. Επιπλέον, θα εξετάσουν τις μεθόδους των ερευνητικών αυτών πεδίων και θα τις εφαρμόσουν στην πράξη με βάση συγκεκριμένα παραδείγματα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- περιγράφουν τα βασικά ερευνητικά πεδία της Γλωσσολογίας και την εξέλιξή τους,
- καταδεικνύουν πρακτικές εφαρμογές της Γλωσσολογίας και να διατυπώνουν ορισμούς της γλώσσας αξιοποιώντας ποικίλα κριτήρια,
- περιγράφουν τις βασικές έννοιες της Γλωσσολογίας και να τις πλαισιώνουν με κατάλληλα γλωσσικά παραδείγματα από τη Γερμανική,
- αναλύουν απλά γλωσσικά φαινόμενα εφαρμόζοντας τις μεθόδους της Γλωσσολογίας και χρησιμοποιώντας κατάλληλα την επιστημονική ορολογία της.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Μορφολογία DGY 11

Διδάσκουσα: Χ. Αλεξανδρή

Η Εισαγωγή στην Μορφολογία στοχεύει στην εξοικείωση με τα βασικά στοιχεία και τις βασικές αρχές της Μορφολογίας, την περιγραφή, ανάλυση και κατηγοριοποίηση των μορφημάτων ως βασικών συστατικών της δομής των λέξεων. Περιγράφονται οι διαδικασίες σχηματισμού των λέξεων με γνώμονα την αποτελεσματική σύνδεση της Μορφολογίας τόσο με το Φωνολογικό Επίπεδο όσο και με τα Επίπεδα της Σύνταξης και της Σημασιολογίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- έχουν τις θεμελιώδεις και απαραίτητες γνώσεις των βασικών στοιχείων και βασικών αρχών της Μορφολογίας
- κατανοούν τις σχέσεις της Μορφολογίας με άλλα πεδία έρευνας της Γλωσσολογίας

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εργασία

Λογοτεχνία

Σύγχρονη Λογοτεχνία DLY 25

Διδάσκουσα: Ο. Λασκαρίδου

Το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση σημαντικών τάσεων και συγγραφέων της γερμανόφωνης λογοτεχνίας μετά το 1945, εξοικειώνοντας παράλληλα τους φοιτητές με την κριτική προσέγγιση λογοτεχνικών κειμένων από το χώρο της ποίησης, της πεζογραφίας και του θεάτρου.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν σημαντικές τάσεις και ρεύματα, μορφές και δομές της γερμανόφωνης μεταπολεμικής λογοτεχνίας
- να εντοπίζουν στα κείμενα βασικά χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών ειδών
- να συγκρίνουν περιεχόμενα, θεματικές και τεχνικές γραφής και να τις εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά συμφραζόμενα
- να εφαρμόζουν στην πράξη βασικά εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης
- να χρησιμοποιούν και να αξιοποιούν γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Εισαγωγή στην επιστήμη της Λογοτεχνίας I DLY 20

Διδάσκοντες Μπέννινγκ/Πετροπούλου

Στην εισαγωγή αυτήν παρουσιάζονται βασικές έννοιες της επιστήμης της

λογοτεχνίας. Οι φοιτητές ασκούνται στη χρήση των όρων με βάση παραδείγματα από τη γερμανική λογοτεχνία (σύντομα κείμενα και αποσπάσματα). Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το αντικείμενο και η ανάπτυξη της ικανότητάς τους για αυτοδύναμη ενασχόληση με τη λογοτεχνία. Στο κέντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται μικρές λογοτεχνικές μορφές (όπως π.χ. η μεταφορά ή το σύμβολο).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να (ανα)γνωρίζουν, να εντοπίζουν και να ορίζουν θεμελιώδεις έννοιες της θεωρίας της λογοτεχνίας
- να κατανοούν, να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν βασικά λογοτεχνικά φαινόμενα
- να διαχωρίζουν και να κατηγοριοποιούν τα λογοτεχνικά φαινόμενα
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους από το πεδίο της θεωρίας της λογοτεχνίας στη λογοτεχνική πράξη, εντοπίζοντας στα κείμενα τα λογοτεχνικά φαινόμενα τα οποία θα έχουν διδαχθεί
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους σε διαφορετικά παραδείγματα λογοτεχνικής πράξης
- να παράγουν/αναπτύσσουν οι ίδιοι κείμενα με τα υπό συζήτηση λογοτεχνικά φαινόμενα

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Εισαγωγή στη Θεωρία και Πρακτική της Μετάφρασης DLY 28

Διδάσκουσα Α. Δασκαρόλη

Η παράδοση έχει στόχο να προσφέρει αντιπροσωπευτική επισκόπηση των σημαντικότερων θεωριών, που έχουν αναπτυχθεί για την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων της μεταφραστικής διαδικασίας. Τα μεταφραστικά προβλήματα έχουν απασχολήσει Γερμανούς μεταφραστές και μεταφρασεολόγους, ήδη από τα αρχικά στάδια διαμόρφωσης της Γερμανικής γλώσσας ως γραπτού λόγου, και εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο μελέτης της σύγχρονης μεταφρασεολογίας. Επί τη βάση μεταφραστικών παραδειγμάτων, από ευρύ φάσμα κειμενικών ειδών, αναλύεται η πολυσχιδής έννοια της μετάφρασης και η διαφοροποίησή της από άλλες μορφές επεξεργασίας γραπτού λόγου, παρουσιάζεται η προβληματική του ορισμού της, οι απαιτήσεις που τίθενται για τη σχέση ισοδυναμίας μεταξύ πρωτοτύπου και μεταφράσματος καθώς και ο κοινωνικός, διαπολιτισμικός και διεθνής ρόλος του μεταφραστή.

Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές

- -αναγνωρίζουν και ορίζουν τη μεταφραστική διαδικασία
- -καθορίζουν τις απαιτήσεις επεξεργασίας και ερμηνείας κειμένων της γλώσσας- πηγής, προκειμένου να τα μεταφράσουν στη γλώσσα-στόχο
- -λύνουν μεταφραστικές ασκήσεις

Μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές μπορούν να

- -συγκρίνουν κείμενα της γλώσσας-πηγής με τα μεταφράσματά τους
- -οργανώνουν και να συστηματοποιούν τρόπους επίλυσης των μεταφραστικών προβλημάτων σε σημασιολογικό, συνδηλωτικό, πραγματολογικό και μορφο-αισθητικό επίπεδο
- -ιεραρχούν τις απαιτήσεις της μεταφραστικής ισοδυναμίας για διάφορα κειμενικά είδη.

GRUNDSTUDIUM 3^ο Εξάμηνο

Γλωσσολογία

Λεξικολογία DGY 14

Διδάσκουσα Ρ. Πόρτζ

Το μάθημα πραγματεύεται κεντρικά ζητήματα της λεξικολογίας, τα οποία αφορούν τη φύση και τη λειτουργία των λέξεων (λεξημάτων) καθώς και την οργάνωση του λεξιλογίου / γνωστικού λεξικού. Αναλύονται επίσης φαινόμενα της λεξικής παραλλαγής και μεταβολής, της διεύρυνσης του λεξιλογίου (βάσει του σχηματισμού νέων λέξεων, του δανεισμού/αντιδανεισμού από άλλες γλώσσες) και της σημασιολογικής διεύρυνσης μονοσήμων και πολυσήμων λέξεων (βάσει της μετωνυμικής και μεταφορικής χρήσης τους).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να ορίζουν τις κεντρικές έννοιες της λεξικολογίας
- να γνωρίζουν τα κυριότερα κριτήρια για την ανάλυση λεξημάτων
- να εφαρμόζουν αυτά τα κριτήρια για την περιγραφή λεξικολογικών φαινομένων της Γερμανικής.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Συγκριτική Γλωσσολογία DGY 16

Διδάσκουσα Α. Τσόκογλου

Στο μάθημα της Συγκριτικής Γλωσσολογίας θα ασχοληθούμε με τη σύγκριση της Γερμανικής και της Ελληνικής γλώσσας με βάση το θεωρητικό πρότυπο της Γενετικής Γραμματικής, ώστε να εντοπιστούν, να περιγραφούν και να αναλυθούν ομοιότητες και διαφορές που διέπουν τις δύο γλώσσες. Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιαστεί η Θεωρία των Αρχών και των Παραμέτρων (Chomsky 1981, 1986) και συγκεκριμένα οι εξής Αρχές-Θεωρίες: Θεωρία του Χ-τονούμενου, Θεωρία Κυβέρνησης, Θεματική Θεωρία, Θεωρία Πτώσης, Θεωρία Ελέγχου, Μετακινήσεις. Στόχος είναι να καταδειχθεί πώς ανταποκρίνονται οι γλώσσες στις καθολικές αρχές και σε ποια σημεία έγκειται η παραμετροποίησή τους.

Λογοτεχνία

Λογοτεχνία του 18^{ου} αιώνα DLY 22

Διδάσκοντες Κ. Καρακάση

Το μάθημα αναφέρεται στις προϋποθέσεις και τα χαρακτηριστικά της γερμανικής λογοτεχνίας του 18ου αιώνα. Εξετάζονται τα λογοτεχνικά ρεύματα του Διαφωτισμού, της Θύελλας και Ορμής και του Κλασικισμού και αναλύονται αντιπροσωπευτικά κείμενα από τους χώρους της ποιητικής, της πεζογραφίας, της λυρικής ποίησης και του γερμανικού αστικού δράματος. Ο 18ος αιώνας αποτελεί από πολλές απόψεις σημείο καμπής για τη γερμανική λογοτεχνία και χαρακτηρίζεται από σημαντικές αλλαγές στον τρόπο θεώρησης των λογοτεχνικών θεμάτων, ως συνέπεια της αλλαγής παραδείγματος, την οποία σηματοδοτεί η άνοδος της αστικής τάξης στη Γερμανία. Από τα μέσα του αιώνα, γύρω στο 1750, και μετά, αρθρώνεται στη γερμανική γλώσσα ένας διαφορετικός λογοτεχνικός λόγος που αντιστοιχεί στην κοσμοθεωρία της ανερχόμενης αστικής τάξης. Εγκαταλείπονται ή αναδιαμορφώνονται τα πρότυπα έκφρασης των αριστοκρατών και οι επιταγές των κανονιστικών ποιητικών, ενώ δημιουργούνται νέα είδη λογοτεχνικών κειμένων που αντλούν τη θεματική τους από τις προσπάθειες προσανατολισμού του αστικού υποκειμένου σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο. Μέσα σε λίγες δεκαετίες γράφονται σημαντικότερα κείμενα της νεότερης γερμανικής γραμματείας, η ιστοριογράφηση της οποίας ξεκινά κατά κανόνα με τον 18ο αιώνα, που στις απαρχές του κυριαρχείται από τις ιδέες του Διαφωτισμού και στα τέλη του, στον απόηχο της Γαλλικής Επανάστασης και ως αντίδραση σε αυτήν, χαρακτηρίζεται από τη διατύπωση του προγράμματος του Γερμανικού Κλασικισμού, κυρίως δια των δύο βασικών εκπροσώπων του, Johann Wolfgang Goethe και Friedrich Schiller.

Το μάθημα έχει στόχο να προσφέρει στους φοιτητές της Γερμανικής Φιλολογίας εποπτεία της συγκεκριμένης σημαντικής χρονικής περιόδου της ιστορίας της γερμανικής λογοτεχνίας, η γνώση της οποίας θέτει τις απαραίτητες βάσεις για την κατανόηση και προσέγγιση της εξέλιξής της κατά τον 19ο αιώνα (ρομαντισμός, ρεαλισμός). Με την εναλλαγή διαλέξεων (θεωρητικό μέρος) και συστηματικής ανάλυσης επιλεγμένων αντιπροσωπευτικών λογοτεχνικών και θεωρητικών κειμένων (πρακτικό μέρος/Tutorium), επιδιώκεται η σταδιακή εξοικείωση των φοιτητών με τις εκφάνσεις του λογοτεχνικού λόγου του 18ου αιώνα στη Γερμανία, η κατανόηση εκ μέρους τους των εκάστοτε συμφραζομένων και η αυτενέργεια με τη μορφή της ανάθεσης σύντομων ερευνητικών εργασιών μικρής κλίμακας (αναζήτηση βιβλιογραφίας, ανάλυση κειμένων). Θα αναλυθούν κυρίως κείμενα των Goethe και Schiller. Παρέχεται βασική δευτερογενής βιβλιογραφία (έντυπα, διαδικτυακές πηγές) ενώ το μάθημα υποστηρίζεται από την ηλεκτρονική τάξη.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν σημαντικές τάσεις και ρεύματα, μορφές και δομές της γερμανικής λογοτεχνίας του 18^{ου} αιώνα,
- να προσεγγίζουν με επιστημονικό τρόπο κείμενα της γερμανικής λογοτεχνίας του 18ου αιώνα, αναγνωρίζοντας θεματικές και μορφικές ιδιαιτερότητες και να τα εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά συμφραζόμενα,
- να εφαρμόζουν στην πράξη εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης,
- να επεξεργάζονται τη σχετική γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Συγκριτική Φιλολογία DLY 27

Διδάσκουσα: Α. Αντωνοπούλου

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές στη θεωρία και την πράξη της συγκριτικής φιλολογίας. Έτσι, αρχικά θα ασχοληθούμε με την ιστορία του κλάδου και θα εξετάσουμε σύγχρονες τάσεις και επιλεγμένα θέματα στη θεωρία της συγκριτολογίας, ενώ στη συνέχεια θα επικεντρωθούμε στην πράξη, στη βάση μιας παραδειγματικής συγκριτικής ανάλυσης δύο ή περισσότερων λογοτεχνικών κειμένων.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν την ιστορία του κλάδου και τα βασικά πεδία εφαρμογών του
- να κινούνται με άνεση στις σύγχρονες θεωρίες της συγκριτολογίας,
- να χρησιμοποιούν την δέουσα ορολογία
- να χρησιμοποιούν την κατάλληλη επιχειρηματολογία
- να ανταποκρίνονται σε συγκριτολογικούς προβληματισμούς

- να συσχετίζουν σύγχρονες συγκριτολογικές θεωρίες με λογοτεχνικά φαινόμενα, δηλαδή να εφαρμόζουν τη διδαχθείσα θεωρία στη λογοτεχνική πράξη, εντοπίζοντας συγκλίσεις και αποκλίσεις, ομοιότητες και διαφορές στα υπό εξέταση κείμενα.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Γερμανικός Πολιτισμός DLY 29

Διδάσκων Μ. Μιχάλσκι

Αυτό το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην πολιτική ιστορία και τον πολιτισμό των γερμανόφωνων χωρών. Παρουσιάζονται οι πιο σημαντικές πολιτικές και πολιτισμικές εξελίξεις από τη μεσαιωνική έως και τη σημερινή εποχή. Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή των βασικών γνώσεων του πολιτισμού, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες για την ιστορική προσέγγιση της γερμανόφωνης λογοτεχνίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να κατανοούν και να εφαρμόζουν σωστά βασικές πολιτικές και πολιτισμικές έννοιες, χαρακτηριστικές για την ιστορία των γερμανόφωνων χωρών
- να συνδέουν συγκεκριμένα γεγονότα, άτομα και έργα με αντίστοιχες εποχές της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών, όπως και με συγκεκριμένες εξελίξεις και τάσεις, χαρακτηριστικές για τις αντίστοιχες εποχές

Προπαρασκευαστικό: Εισαγωγή στον επιστημονικό τρόπο εργασίας DAY 02

Διδάσκων: J. Theisen

Η παράδοση έχει στόχο να προσφέρει βασικές γνώσεις σχετικά με τη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας και εργασίας στο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών, και ειδικότερα της φιλολογίας. Εμφαση θα δοθεί στα ιδιαίτερα επιστημονικά και ερευνητικά 'εργαλεία' της Γερμανικής φιλολογίας (π.χ. εξειδικευμένα επιστημονικά περιοδικά, βιβλιογραφικές πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, ειδικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα). Επί τη βάση παραδειγμάτων, αναλύονται η διαδικασία επίλυσης ερευνητικών ζητημάτων, η διάρθρωση της ερευνητικής διαδικασίας, η επιστημονική τεκμηρίωση, ο έλεγχος της εγκυρότητας των πηγών και η επαλήθευσή τους καθώς και η διαδικασία συναγωγής συμπερασμάτων. Προτείνονται τρόποι επιστημονικής παρουσίασης ερευνητικών αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων αφενός για σύντομες προφορικές ανακοινώσεις (MündlichesReferat) και αφετέρου σε μορφή γραπτών εργασιών (Schriftliche Hausarbeit).

Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές

- -αναγνωρίζουν και ορίζουν την επιστημονική έρευνα και εργασία
- -καθορίζουν τις απαιτήσεις επιστημονικής επεξεργασίας και ερμηνείας γλωσσικού και κειμενικού υλικού
- -επεξεργάζονται βιβλιογραφικές πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές

Μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές είναι σε θέση να

- -συστηματοποιήσουν τα αποτελέσματα επιστημονικής έρευνας
- -διαρθρώσουν και να συντάξουν παρουσίαση αποτελεσμάτων επιστημονικής έρευνας τόσο για προφορική ανακοίνωση (MündlichesReferat) όσο και για γραπτή εργασία (SchriftlicheHausarbeit).

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

HAUPTSTUDIUM 5ο-7ο Εξάμηνο

Γλωσσολογία

A Ομάδα

Ζητήματα Γερμανικής Σύνταξης DGA 33

Διδάσκων Β. Λέχνερ

Το μάθημα ασχολείται με θεμελιώδεις ιδιότητες της σύνταξης της Γερμανικής γλώσσας, με ιδιαίτερη προσοχή στις διαφορές ανάμεσα στα Γερμανικά και στα Ελληνικά. Στην διάρκεια του μαθήματος, θα εισαχθούν και καινούργιες μέθοδοι ανάλυσης των προτάσεων. Στα θέματα συμπεριλαμβάνονται η σύνταξη των αναφορικών προτάσεων, των απαρεμφάτων και των παρεμφατικών συμπληρωματικών προτάσεων, τα πλεοναστικά, η παθητικοποίηση, τα μέσα αποθετικά ρήματα, οι μη εκπεφρασμένοι όροι (sich), η επιλογή βοηθητικού, οι δομές αποτελέσματος και η παραγωγική μορφολογία (προθήματα μεταβατικότητας, ονοματοποιήσεις, μετοχές).

Οι φοιτητές που θα ολοκληρώσουν με επιτυχία το σεμινάριο θα έχουν επιτύχει τα εξής ικανότητες:

- Θα γνωρίζουν τις συντακτικές αναλύσεις συγκεκριμένων δομών της Γερμανικής γλώσσας

- Θα αναγνωρίζουν τα βασικά συντακτικά χαρακτηριστικά μίας ανάλυσης
- Θα μπορούν να περιγράψουν μία απλή συντακτική ανάλυση και να εκφράσουν την περιγραφή τους με δικά τους λόγια
- Θα έχουν τις βάσεις για την απαγωγική, αναλυτική επιχειρηματολογία: την ικανότητα να διακρίνουν και να επιλέγουν μεταξύ διαφορετικών θεωριών και να αιτιολογούν την επιλογή τους.
- Θα μπορούν να διαβάζουν και να κατανοούν απλά κείμενα από την ειδική βιβλιογραφία της σύνταξης.

Τρόπος εξέτασης: ασκήσεις για το σπίτι, γραπτή εργασία

Φωνητική-Φωνολογία DGA 30

Διδάσκουσα Ε. Μπαλάση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση των σημαντικών θεωρητικών εξελίξεων στον κλάδο της Φωνολογίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτητές είναι σε θέση

- να γνωρίζουν τις σημαντικότερες εξελίξεις στη δομική φωνολογία, τη γενετική φωνολογία και τη μετρική φωνολογία
- να αναλύουν φωνολογικά φαινόμενα διάφορων γλωσσών

Τρόπος εξέτασης: Προφορική εξέταση ή γραπτή εργασία

B Ομάδα

Εμπειρική Γλωσσολογική Έρευνα DGB 44

Διδάσκουσα Ε. Μπαλάση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ενασχόληση με την εμπειρική γλωσσολογική ανάλυση για να μπορούν οι φοιτητές/φοιτητές να διεξάγουν δικές τους γλωσσολογικές έρευνες που αφορούν σε συγκεκριμένα γλωσσολογικά φαινόμενα του προφορικού λόγου της γερμανικής γλώσσας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτητές είναι σε θέση

- να εξακριβώνουν γλωσσικά φαινόμενα σε αυθεντικό γλωσσικό προφορικό υλικό
- να αναλύουν στατιστικά συγκεκριμένα γλωσσικά φαινόμενα που εμφανίζονται σε γλωσσικό υλικό
- να ενσωματώνουν τις στατιστικές αναλύσεις γλωσσικών φαινομένων σε δικές τους επιστημονικές εργασίες

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εργασία

Εκμάθηση ξένης Γλώσσας DGB 47

Διδάσκουσα: Δ. Βήδενμπίερ

Στόχος αυτού του σεμιναρίου είναι η παρουσίαση και κατανόηση των θεωριών κατάκτησης της δεύτερης και της ξένης γλώσσας σε συνδυασμό με τη διαδικασία μάθησης. Οι θεωρίες κατάκτησης δεύτερης/ ξένης γλώσσας συσχετίζονται κυρίως με κοινωνιογλωσσικές παραμέτρους και διδακτικές πρακτικές.

Το σεμινάριο στοχεύει στο να αναπτύξουν οι φοιτήτριες/ φοιτητές γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τον σχεδιασμό του γλωσσικού μαθήματος για μαθητές της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές γνωρίζοντας τις θεωρίες κατάκτησης δεύτερης/ ξένης γλώσσας θα έχουν την ευκαιρία να σχεδιάσουν προτάσεις διδασκαλίας για το γλωσσικό μάθημα, ώστε να συσχετίσουν τη θεωρία με τη διδακτική πράξη.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις κυριότερες θεωρίες κατάκτησης της δεύτερης/ ξένης γλώσσας,
- περιγράφουν τις βασικές αρχές των θεωριών κατάκτησης δεύτερης/ ξένης γλώσσας,
- αξιοποιούν τη θεωρητική τους γνώση για τις πρακτικές διδακτικές προτάσεις τους,
- να αναστοχάζονται σχετικά με την εφαρμογή των θεωρητικών αρχών στη διδακτική πράξη.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Γ Ομάδα

Φιλοσοφία της Γλώσσας DGC 47

Διδάσκων Β. Λέχνερ

Η ανάλυση της φυσικής γλώσσας κατέχει κεντρική θέση όχι μόνο στην γλωσσολογία, αλλά και στην αναλυτική φιλοσοφία. Η φιλοσοφία της γλώσσας ασχολείται ιδιαίτερα με την σχέση ανάμεσα την γλώσσα και την σκέψη, όσο και το τρόπο με το οποίο περιορίζεται η αντίληψη της πραγματικότητας από την γλώσσα. Το μάθημα προσφέρει μια εισαγωγή στο πλαίσιο της οποίας θα εξεταστούν, μεταξύ άλλων, τα εξής ερωτήματα: Πώς χαρακτηρίζεται η φυσική γλώσσα; Επηρεάζει η γλώσσα την σκέψη; Υπάρχει μια σιωπηλή γλώσσα της σκέψης; Υπάρχουν ανεξέφραστες σκέψεις ή αδιανόητη γλώσσα; Τι είναι μία μετάφραση σε μία διαφορετική γλώσσα; Είναι δυνατό να υπάρχει αλάνθαστη μετάφραση; Ποιά σχέση έχει η γλώσσα με άλλα διανοητικά συστήματα (όραση, αίσθηση προσανατολισμού, κτλ...); Διαφέρουν οι γλωσσικές από τις μη γλωσσικές πράξεις; Στηρίζεται η επικοινωνία των ζώων στις ίδιες ή παρόμοιες Αρχές με αυτές των φυσικών γλωσσών; Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση του θέματος που απασχολεί σήμερα ιδιαίτερα την έρευνα εάν η ανθρώπινη γλώσσα είναι (α) ένα συμβολικό σύστημα (παρόμοιο με το πρόγραμμα των υπολογιστικών γλωσσών), (β) ένα σύστημα που στηρίζεται στην στατιστική εκμάθηση ή (γ) ένα κοινωνικό φαινόμενο και μόνο.

Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο αποκτούν γνώση και δυνατότητα να εφαρμόζουν αυτή τη γνώση στους ακόλουθους τομείς:

- Τα θεμέλια της αναλυτικής φιλοσοφίας, οντολογίας και βιογλωσσολογίας
- Διαφορές και ομοιότητες στις μεθόδους της γλωσσολογίας και της φιλοσοφίας
- Επιχειρηματολογία στη Φιλοσοφία, τη Γλωσσολογία και τη Βιολογία
- Επιστημονική μεθοδολογία (ερμηνεία των δεδομένων, διατύπωση υποθέσεων και θεωριών, έλεγχος των συνεπειών μιας θεωρίας)

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Δ Ομάδα

Θεωρίες μάθησης και μέθοδοι διδασκαλίας της ξένης γλώσσας DGD 50

Διδάσκουσα Ι. Καρβέλα

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος θα συζητηθούν ορισμένες από τις κυριότερες θεωρίες μάθησης της ξένης γλώσσας, που επηρέασαν ή/και επηρεάζουν μέχρι

σήμερα σημαντικά τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, όπως η υπόθεση της αντιθετικής ανάλυσης (Contrastive Analysis), η θεωρία της φυσικής προσέγγισης (Natural Approach) και η θεωρία της διαγλώσσας (Interlanguage). Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος θα εξεταστούν ορισμένες μέθοδοι διδασκαλίας της ξένης γλώσσας με ιδιαίτερη έμφαση στην επικοινωνιακή μέθοδο, η οποία εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια και είναι ακόμη σε εξέλιξη.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των θεωριών που εξετάστηκαν,
- αξιολογούν τις μεθόδους διδασκαλίας που συζητήθηκαν,
- εφαρμόζουν στην πράξη ορισμένες μεθόδους διδασκαλίας.

Τρόπος αξιολόγησης: γραπτή εξέταση

Σχεδιασμός και οργάνωση μαθημάτων DGD 52

Διδάσκουσα Δ. Βηδενμάιερ

Κεντρική θέση στην εκπαίδευση των καθηγητών της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας καταλαμβάνει η ικανότητα σχεδιασμού και οργάνωσης μαθημάτων. Το σεμινάριο στοχεύει στο να αναπτύξουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τον σχεδιασμό και την οργάνωση του ξενόγλωσσου μαθήματος. Αντικείμενο διερεύνησης αποτελούν οι δυνατότητες προαγωγής των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων κατανόησης/παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου καθώς και η εξάσκηση επιμέρους ικανοτήτων όπως της λεξιλογικής και γραμματικής ικανότητας με βάση κατάλληλα κείμενα. Προς την κατεύθυνση αυτή οι φοιτητές/τριες θα εξετάσουν τη θέση των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) και στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ). Επίσης, θα εξοικειωθούν με τις αρχές οργάνωσης του μαθήματος και με τις ποικίλες στρατηγικές που προάγουν την αυτενέργεια των μαθητών. Τέλος, θα έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τις θεωρητικές αρχές σχεδιάζοντας και διεξάγοντας με βάση το παράδειγμα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας μία διδακτική ενότητα, η οποία θα αποτελέσει αφορμή για την συσχέτιση θεωρίας και διδακτικής πράξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων και να αναγνωρίζουν τη θέση τους στο ΚΕΠΑ και στο ΕΠΣ-ΞΓ,
- να επιλέγουν κατάλληλα (συμβατικά ή πολυτροπικά) κείμενα ως αφορμές ανάπτυξης των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων με βάση τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και της διαθεματικότητας,

- να περιγράφουν δυνατότητες οργάνωσης του ξενόγλωσσου μαθήματος σε διακριτές φάσεις και να συστηματοποιούν τις ποικίλες στρατηγικές κατανόησης και παραγωγής κειμένου,
- να σχεδιάζουν και να διεξάγουν μικροδιδασκαλίες δομώντας το μάθημα σε φάσεις και επιλέγοντας με κατάλληλο τρόπο εποπτικά μέσα καθώς και μορφές (συν)εργασίας στην τάξη,
- να αναστοχάζονται σχετικά με την εφαρμογή των θεωρητικών αρχών στη διδακτική πράξη αξιολογώντας τα αποτελέσματα της διδασκαλίας και να αναθεωρούν επιλογές που συνδέονται με τον αρχικό σχεδιασμό της διδακτικής ενότητας.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Ανάπτυξη Λεξιλογικής Ικανότητας DGD 61

Διδάσκουσα Ρ. Πορτζ

Η έννοια 'λεξικολογική ικανότητα' συμπεριλαμβάνει γνώσεις και δεξιότητες του ομιλητή και του μαθητή μιας γλώσσας που αφορούν το λεξιλόγιο και το χειρισμό του με σκοπό τη διατύπωση της σκέψης και την πραγμάτωση επικοινωνιακών προθέσεων. Η σύγχρονη διδακτική ξένων γλωσσών προωθεί την ανάπτυξη αυτής της ικανότητας, όπως και τα αναλυτικά προγράμματα και τα διδακτικά βιβλία της δημόσιας εκπαίδευσης που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ).

Το μάθημα αυτό έχει σκοπό την ενασχόληση των φοιτητών με ποικίλα λεξικολογικά φαινόμενα της Γερμανικής, από μονωμένες λέξεις, λεξικές συνάψεις έως και στερεότυπες φράσεις και φρασεολογισμούς, υπό το πρίσμα του τύπου και της σημασίας τους καθώς και των σημασιολογικών σχέσεων μεταξύ των λέξεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο λεγόμενο βασικό και αναπτυγμένο λεξιλόγιο της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, τον τρόπο παρουσίασης του στη διδακτική υλη και στα μονόγλωσσα μαθητικά λεξικά της Γερμανικής. Επίσης τίθεται το θέμα της σύνδεσης μεταξύ πρώτης και 1^{ης}/2^{ης} ξένης γλώσσας σε ότι αφορά το νοητικό λεξιλόγιο των μαθητών.

Με σκοπό την ανάπτυξη της διδακτικής και μεθοδολογικής ικανότητας τους, οι φοιτητές θα δοκιμάσουν το σχεδιασμό διδακτικών ενοτήτων γύρω από επιλεγμένα λεξιλογικά φαινόμενα, και απευθυνόμενοι είτε σε αρχάριους είτε σε προχωρημένους μαθητές της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας στην Ελλάδα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να ορίζουν την έννοια 'λεξικολογική ικανότητα', γενικά και με ειδική αναφορά στη διδακτική ξένων γλωσσών
- να περιγράφουν λεξικολογικά φαινόμενα της Γερμανικής υπό το πρίσμα της σημασίας και της καταλληλότητας τους για διδακτικοποίηση
- να αναλύσουν και να στοχάζονται τα περιεχόμενα των αναλυτικών προγραμμάτων, διδακτικών βιβλίων και του ΚΕΠΑ σχετικά με το θέμα της προώθησης της λεξικολογικής ικανότητας
- να σχεδιάζουν διδακτικές ενότητες που αφορούν την ανάπτυξη της λεξικολογικής ικανότητας στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες των μαθητών με πρώτη γλώσσα τα Ελληνικά.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση και γραπτή εργασία

HAUPTSTUDIUM 5^ο- 7^ο εξάμηνο

Λογοτεχνία

A Ομάδα

Διαφωτισμός / Θύελλα και Ορμή DLA 60

Διδάσκων Β. Μπέννιγκ

Το πρώιμο επιστολιμαίο μυθιστόρημα του Goethe Τα πάθη του νεαρού Βερθέρου αποτελεί ένα από τα γνωστότερα κείμενα της γερμανόφωνης λογοτεχνίας. Το μάθημα έχει ως στόχο να εισαγάγει τους συμμετέχοντες στην εποχή της Θύελλας και Ορμής, στη βιογραφία του Goethe, σε βασικές φιλοσοφικές αντιλήψεις της εποχής (Herder, Rousseau), στον προβληματισμό του προσδιορισμού του λογοτεχνικού είδους, αλλά και σε θέματα όπως η πρόσληψη της βίβλου και της ελληνικής αρχαιότητας στην εποχή του Goethe. Θα ασχοληθούμε ακόμη με την πρόσληψη και την επιρροή του έργου στην εποχή του. Η ανάγνωση του μυθιστορήματος θα επικεντρωθεί στα θεωρητικά σχέδια 'φύση/πολιτισμός' και 'ενθουσιώδης έρωτας', καθώς και στον τρόπο συγκρότησης του 'μεγαλοφυή' χαρακτήρα και στα θέματα της 'αμαρτίας' και της 'θυσίας' (αυτοκτονία). Παράλληλα θα εξεταστεί η έννοια της τέχνης στο μυθιστόρημα.

Hölderlin - Kleist - Jean Paul DLA 62

Διδάσκουσα: Κ. Μητραλέξη

Οι συγγραφείς Friedrich Hölderlin (1770-1843), Heinrich von Kleist (1777-1811) και Jean Paul (1763-1825) ακολούθησαν ο καθένας τον δικό του δρόμο και τρόπο λογοτεχνικής έκφρασης την εποχή που στη Γερμανία κυριαρχούν ο λόγος του κλασικισμού και ο λόγος του ρομαντισμού. Η αντιπαράθεσή τους με τα λογοτεχνικά αυτά ρεύματα οδήγησε σε κείμενα ιδιαίτερης θεματικής και υφής που αποτελούν πρόκληση για την ιστοριογράφηση της γερμανικής λογοτεχνίας του τέλους του 18ου και των πρώτων δεκαετιών του 19ου αιώνα.

Στο τρέχον εξάμηνο θα ασχοληθούμε με το δραματικό, αφηγηματικό και δοκιμακό έργο του Heinrich von Kleist. Ο Heinrich von Kleist συγκαταλέγεται σήμερα στους σημαντικότερους κλασικούς συγγραφείς της γερμανικής λογοτεχνίας. Στην εποχή του όμως, και παρά τις μεμονωμένες ενθουσιώδεις απόψεις, δεν έλαβε από το κοινό και από την λογοτεχνική κριτική αντίστοιχη αναγνώριση. Ο Johann Wolfgang von Goethe, για παράδειγμα, χαρακτήρισε τον Kleist ως ένα "σημαντικό, πλην όμως δυσάρεστο μετέωρο ενός νέου λογοτεχνικού ουρανού", ως το "πιο παράξενο σημάδι των καιρών", ενώ ο ίδιος ο Kleist χαρακτήρισε τον εαυτό του ως ένα συγγραφέα "που η εποχή του δεν μπορεί να αντέξει". Η ανθρωπολογική διάσταση του έργου του και η γραφή του είναι τα στοιχεία που καθιστούν το έργο του επίκαιρο. Οι ήρωες του Kleist έρχονται αντιμέτωποι με έναν αινιγματικό και "εύθραυστο" κόσμο, τον οποίο καλούνται να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν, χωρίς μεταφυσικές ή άλλες βεβαιότητες. Το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση, ανάλυση και μελέτη επιλεγμένων κειμένων από το δραματικό, το αφηγηματικό και το δοκιμακό έργο του Heinrich von Kleist, όπως και των βασικότερων σύγχρονων ερμηνευτικών προσεγγίσεων του. Θα ασχοληθούμε μεταξύ άλλων με τα δραματικά έργα *Der zerbrochne Krug*, *Amphitryon* και *Penthesilea*, με τα διηγήματα *Die Marquise von O...* και *Das Erdbeben in Chili*, όπως και με τα μικρά θεωρητικά κείμενα *Über die allmähliche Verfertigung der Gedanken beim Reden* και *Über das Marionettentheater*.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν θέματα, περιεχόμενα, μορφές και δομές του δραματικού, αφηγηματικού και θεωρητικού έργου του Kleist,
- να εφαρμόζουν θεωρητικά μοντέλα ανάλυσης πάνω σε συγκεκριμένα κείμενα επεκτείνοντας ταυτόχρονα τις γνώσεις τους πάνω στην ιστορία της λογοτεχνίας,
- να εργάζονται αυτόνομα χρησιμοποιώντας τη σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία και να συγκεντρώνουν και να αξιολογούν τα κατάλληλα επιστημονικά δεδομένα,

- να παρουσιάζουν α) με τη μορφή προφορικής εισήγησης και β) με τη μορφή γραπτής εργασίας τα πορίσματα της έρευνάς τους.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Ρομαντισμός DLA 63

Διδάσκουσα: Ο. Λασκαρίδου

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η φανταστική λογοτεχνία των αρχών του 19^{ου} αιώνα. Μεταξύ άλλων θα ασχοληθούμε με τα εξής έργα: E.T.A. Hoffmann *Der Sandmann*, Adelbert von Chamisso *Peter Schlemihls wundersame Geschichte*, Heinrich von Kleist *Das Bettelweib von Locarno* και Ludwig Tieck *Der blonde Eckbert*. Εισαγωγικά θα μελετήσουμε θεωρίες του φανταστικού (π.χ. των Todorov και Durst), οι οποίες και θα αποτελέσουν τη βάση για την ερμηνεία των λογοτεχνικών κειμένων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν θέματα, μοτίβα, μορφές και δομές της φανταστικής λογοτεχνίας και να τα εντάσσουν στα πολιτισμικά και λογοτεχνικά συμφραζόμενα του ρομαντισμού,
- να χειρίζονται αυτόνομα κατηγορίες και εργαλεία ανάλυσης της (φανταστικής) λογοτεχνίας,
- να αποτιμούν κριτικά τη σχέση ανάμεσα σε λογοτεχνική θεωρία και την πράξη,
- να εργάζονται αυτόνομα με τη σχετική βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση ή εξέταση και γραπτή εργασία

Νατουραλισμός/ Fin de siecle /Εξπρεσιονισμός DLA 64

Διδάσκων Ε. Χάρινγκ

Β Ομάδα

Ελληνική Αρχαιότητα στη Γερμανική Λογοτεχνία DLB 74

Διδάσκων Ε. Χάρινγκ

Λογοτεχνία και Ανθρωπολογία DLB 77

Διδάσκουσα: Α. Μπλιούμη

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η λογοτεχνική ανθρωπολογία. Για το σκοπό αυτό θα παρουσιαστούν συστηματικά θεωρίες, μέθοδοι και παραδείγματα αυτής της προσέγγισης, που ευθυγραμμίζεται με νεότερες τάσεις της θεωρίας της λογοτεχνίας. Θα δοθεί ιδιαίτερο βάρος σε μικροαναλύσεις καθώς οι φοιτητές θα μνηθούν σταδιακά από την ανάλυση εθνικών στερεοτύπων, σε ζητήματα κατασκευής συλλογικής ταυτότητας, ετερότητας, εξωτισμού και αφομοίωσης στη λογοτεχνική ανάλυση των συλλογικών ταυτοτήτων. Ως μεθοδολογικά εργαλεία ανθρωπολογικής ανάλυσης θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία από τη Συγκριτική Στερεοτυπολογία (Imagologie), τη Διαπολιτισμική Επικοινωνία και Ερμηνευτική. Κάθε σεμιναριακό μάθημα θα ακολουθεί τα εξής βήματα: Αφόρμηση από τη διδάσκουσα – παρουσίαση προφορικής εργασίας εκ μέρους των φοιτητών – αποτίμηση/συζήτηση. Στη φάση της αφόρμησης θα διενεργούνται ασκήσεις προετοιμασίας στη βάση διαφόρων γραπτών και οπτικοακουστικών κειμένων, ώστε στο δεύτερο βήμα να επέλθει η εμβάθυνση στα λογοτεχνικά έργα. Στόχος είναι να μπορέσουν οι συμμετέχοντες να ερμηνεύουν λογοτεχνικά κείμενα υπό ανθρωπολογική σκοπιά και να επεξηγούν τους μηχανισμούς κατασκευής συλλογικοτήτων. Θα χρησιμοποιηθούν κείμενα των: Λουκιανού, Καντ, Χέρντερ, Scherbaart, Jelinek, Tim, Zenocak.

Με το πέρας των μαθημάτων οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν αρχές, στόχους και μεθόδους ανθρωπολογικής ανάλυσης.
- να εφαρμόζουν αυτόνομα συγκεκριμένες μεθόδους ανθρωπολογικής ανάλυσης.
- να αναπτύξουν στη βάση των ανθρωπολογικών αναλύσεων, επιπρόσθετα και λογοτεχνικές αναγνωστικές δεξιότητες: Ταυτοποίηση γλωσσικών και ρητορικών ιδιαιτεροτήτων, π.χ. μεταφορές, λογοπαίγνια κλπ.
- να αναλύουν στη βάση των καινούργιων επιστημονικών λόγων τη γλωσσική τους ικανότητα στη γερμανική γλώσσα.
- να αναπτύξουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, ώστε, πέρα από τις λογοτεχνικές αναλύσεις, να μπορούν στην καθημερινή ζωή να αναλύουν μηχανισμούς κατασκευής στερεοτύπων και πρακτικές εξωτισμού και αφομοίωσης.

Τρόπος εξέτασης: Προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ Ομάδα

Μετάφραση Λογοτεχνικών Κειμένων με έμφαση στο Λογοτεχνικό Είδος DLC 77

Διδάσκουσα: Α. Δασκαρόλη

Η μετάφραση λογοτεχνικών κειμένων θέτει ιδιαίτερα προβλήματα αναλόγως προς το λογοτεχνικό είδος. Στόχος του σεμιναρίου είναι η εισαγωγή στη διαδικασία της λογοτεχνικής μετάφρασης, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ποιήσεως. Κατά τις εισαγωγικές συνεδριάσεις του σεμιναρίου θα παρουσιαστούν οι δομορκετικές απαιτήσεις που τίθενται κατά τη μετάφραση των επί μέρους λογοτεχνικών ειδών και θα εξετασθούν ειδικότερα τα χαρακτηριστικά που διακρίνουν τον ποιητικό λόγο και τα μορφολογικά στοιχεία του υπό το πρίσμα της μεταφρασιμότητάς τους, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τη σχετική διεθνή έρευνα και βιβλιογραφία. Η εν συνεχεία μετάφραση επιλεγμένου ποιητικού έργου της Γερμανικής γραμματείας προς τη Νεοελληνική γλώσσα, στο πλαίσιο του σεμιναρίου και με τη συνεργασία των συμμετεχόντων, αποσκοπεί στην έμπρακτη αξιοποίηση των μεταφρασεολογικών γνώσεων που αναδείχθηκαν.

Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου οι φοιτητές καλούνται να

- -αναγνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων λογοτεχνικών ειδών και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις που θέτουν στο μεταφραστή
- -εντοπίσουν τις ιδιαιτερότητες του ποιητικού λόγου
- -εφαρμόσουν τις γνώσεις περί του ποιητικού λόγου στο επιλεγμένο ποιητικό έργο
- -εντάξουν το επιλεγμένο ποιητικό έργο στις απαιτήσεις της Νεοελληνικής γλώσσας και του Νεοελληνικού σύγχρονου επικοινωνιακού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

Μετά την ολοκλήρωση των συνεδριάσεων του σεμιναρίου οι φοιτητές είναι σε θέση να

- -συστηματοποιήσουν τις διαγλωσσικές τους γνώσεις, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα μεταφραστικά προβλήματα της μεταφοράς ενός ποιητικού έργου προς τη Νεοελληνική γλώσσα

- -προτείνουν μετάφρασμα στη Νεοελληνική γλώσσα ενός ποιητικού έργου, κατά τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται στις θεμελιώδεις μεταφρασεολογικές και συνακόλουθες μεταφραστικές επιλογές τους.

Εξέταση: Προφορική Εισήγηση και Γραπτή Εργασία

Διδακτική Λογοτεχνικών Κειμένων II DLC 79

Διδάσκων Σ. Λίντινγκερ

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδείξει την σημασία των λογοτεχνικών κειμένων, η οποία δεν περιορίζεται μόνον στις φιλολογικές σπουδές. Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων μπορεί να αποβεί ιδιαιτέρως γόνιμη στη διδασκαλία της Γερμανικής τόσο κατά την εκμάθηση γλώσσας όσο και κατά την εξοικείωση με τον «ξένο» πολιτισμό. Το μάθημα αποσκοπεί να αξιοποιήσει τις δυσκολίες που ανακύπτουν κατά την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Έτσι το μάθημα στοχεύει στην ελαχιστοποίηση των δυσκολιών κατανόησης που προκύπτουν από την έλλειψη γνώσεων σε πολιτισμικά θέματα. Αφετέρου η χρήση λογοτεχνικών κειμένων κατά την εκμάθηση γλώσσας αποτελεί προτέρημα καθώς η ανάγκη ερμηνείας και προσέγγισης των κειμένων αποτελεί στον ίδιο βαθμό πρόκληση ακόμη και γι' αυτούς που χρησιμοποιούν την γερμανική γλώσσα ως μητρική. Συνεπώς η διαφοροποίηση ανάμεσα σε γερμανόφωνους και μη-γερμανόφωνους ελαχιστοποιείται με τη χρήση λογοτεχνικών κειμένων στο μάθημα εκμάθησης γλώσσας. Με βάση τα παραπάνω οι φοιτητές θα διδαχθούν πώς να εντάσσουν στο μάθημά τους λογοτεχνικά κείμενα διαφορετικών ειδών (πρόζα, δράμα, ποίηση).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να ανακαλούν τις προηγούμενες γνώσεις τους από το πεδίο της φιλολογίας και να τις εφαρμόζουν στον τομέα της διδακτικής
- να εφαρμόζουν τα λογοτεχνικά κείμενα στην διδακτική πράξη
- να κατανοούν, να ερμηνεύουν και να θεωρητικοποιούν λογοτεχνικά κείμενα υπό την προοπτική της χρήσης τους στην εκμάθηση γλώσσας.
- να διαχωρίζουν και να κατηγοριοποιούν τα κείμενα ανάλογα με τη δυνατότητα χρήσης τους στο γλωσσικό μάθημα και να τα αξιολογούν ως προς

τη δυσκολία τους και την καταλληλότητά τους για διαφορετικά γλωσσικά και ηλικιακά επίπεδα

- να σχεδιάζουν αυτόνομα μια μικροδιδασκαλία, αξιοποιώντας τις τεχνικές και στρατηγικές που θα έχουν διδαχτεί.
- να εκτιμούν και να προβλέπουν πιθανές δυσκολίες κατά τη διδακτική διαδικασία
- να ελέγχουν και να αξιολογούν το διδακτικό (τους) εγχείρημα
- να εκθέσουν με τη μορφή παρουσίασης τη μικροδιδασκαλία τους στο πλαίσιο της σεμιναριακής ομάδας καθώς και να συντάξουν ακαδημαϊκή εργασία, στην οποία θα πρέπει να εκθέσουν την πρόταση διδασκαλίας τους, να την παρουσιάσουν με την κατάλληλη επιχειρηματολογία και να τη συνδέσουν με την κατάλληλη θεωρία.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Δ Ομάδα

Γερμανική Ιστορία DLD 82

Διδάσκων Μ. Μιχάλσκι

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι μια συγκεκριμένη εποχή της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών. Με αυτόν τον τρόπο οι φοιτητές συμπληρώνουν παραδειγματικά τις γνώσεις που απέκτησαν στο μάθημα «Γερμανικός Πολιτισμός». Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις της εν λόγω εποχής και η ευαισθητοποίησή τους ως προς τη σημασία της εποχής για το σύνολο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών.

Στο χειμερινό εξάμηνο 2015/16 ασχολούμαστε με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από την «αλλαγή» του 1989/90 μέχρι σήμερα. Θα αναλύσουμε την πολιτική των διακυβερνήσεων Kohl, Schröder Merkel και την καινούργια θέση της Γερμανίας στην Ευρώπη.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να λαμβάνουν υπόψη τους, στο πλαίσιο της ανάλυσης συγκεκριμένων φαινομένων του πολιτισμού και της λογοτεχνίας, τις πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις, χαρακτηριστικές για την αντίστοιχη εποχή
- να διερευνούν αυτόνομα και άλλες εποχές της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Ιστορία των Ιδεών DLD 85

Διδάσκων Μ. Μιχάλακι

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι ένα συγκεκριμένο φαινόμενο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών, στο οποίο συνδέονται διαφορετικοί παράγοντες όπως η πολιτική, η φιλοσοφία, η επιστήμη, η θρησκεία, η λογοτεχνία και η τέχνη. Με βάση τις γνώσεις που απέκτησαν στο μάθημα «Γερμανικός Πολιτισμός» και στις εισαγωγές στην ιστορία της γερμανικής λογοτεχνίας, οι φοιτητές αντιμετωπίζουν τη διαδικασία, μες από την οποία η αλληλεπίδραση διαφορετικών παραγόντων διαμορφώνει ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον ή μια συγκεκριμένη νοοτροπία. Σκοπός του μαθήματος είναι η ευαισθητοποίηση των φοιτητών για την πολυπλοκότητα του εν λόγω φαινομένου της ιστορίας των ιδεών και για τη θέση του μέσα στο σύνολο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών.

Στο χειμερινό εξάμηνο 2015/16 ασχολούμαστε με γερμανικούς τόπους μνήμης. Πρόκειται για γεωγραφικούς τόπους, αλλά και για γεγονότα, πράγματα και πρόσωπα, μέσα από τα οποία οι Γερμανοί αναζητούν την εθνική του ταυτότητα. Βάσει μιας αντιπροσωπευτικής επιλογής θα αναλυθούν οι μηχανισμοί που λειτουργούν μέσα στη διαδικασία της ανάμνησης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να λαμβάνουν υπόψη τους, στο πλαίσιο της ανάλυσης συγκεκριμένων φαινομένων του πολιτισμού και της λογοτεχνίας, διάφορους παράγοντες της ιστορίας των ιδεών
- να διερευνούν αυτόνομα και άλλα θέματα της ιστορίας των ιδεών στις γερμανόφωνες χώρες

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εργασία

KURSBESCHREIBUNGEN

Wintersemester 2015

Grundstudium

Sprachpraktische Übungen I-V - DAY 01

1. Allgemeine Kursbeschreibung für alle Hauptkurse (SPÜ I – SPÜ IV)

Ziel des Studienprogramms „Sprachpraktische Übungen“ ist die sprachliche Weiterqualifizierung derjenigen, die nach der Zulassung zum Germanistikstudium mit studienbedingt zunehmend höheren Anforderungen an ihre praktischen Deutschkenntnisse konfrontiert werden und diesen zu entsprechen suchen. Das Angebot von Sprachkursen auf vier Niveaus - in allen vier Semestern des Grundstudiums - dient der systematischen Unterstützung des Deutscherwerbs der Studierenden, mit dem Ziel

- der Festigung und des weiteren Ausbaus fortgeschrittener (Niveau C1)
- allgemeinsprachlicher kommunikativer Kompetenzen sowie
- des Aufbaus und der Festigung allgemeiner und fachspezifischer
- wissenschaftssprachlicher kommunikativer Kompetenzen.

Diese Kompetenzen sind ein wichtiges Instrumentarium für die erfolgreiche Durchführung des Studiums sowie auch die anschließende berufliche Entwicklung der Studenten.

Das Studienprogramm umfasst Hauptkurse und Sonder- bzw. Spezialkurse (s. unten unter Kursbeschreibungen). In den SPÜ-Hauptkursen I bis IV erfolgt prinzipiell eine integrierte Behandlung der mündlichen und schriftlichen Fertigkeiten. Dies geschieht vor allem ausgehend von der Rezeption authentischer Texte zu Themen allgemeinen und studienbezogenen Interesses. Außerdem werden die sprachlichen Fähigkeiten integrativ gefördert, d.h. es werden sowohl die rezeptiven als auch die produktiven Fertigkeiten (d.h. sowohl das Hören und Lesen als auch das Sprechen und Schreiben) im Verbund geübt. Parallel zu den SPÜ-Lehrveranstaltungen ist zusätzliches Lernen zu Hause notwendig, um den Anforderungen der Prüfungen genügen zu können. Alle Informationen zum Lehrstoff pro Niveau (Beispiele von Texten, Übungen usw.) und zum Bewertungsverfahren sind in detaillierter Form dem Kompendium zur Sprachpraxis von Karvela/Weitz/Rizou (2013) sowie dem Studienführer zur Sprachpraxis von Portz/Karvela (2013, 2. Aufl.) zu entnehmen. Im Folgenden werden für jeden SPÜ-Kurs die Kursbeschreibungen in Kürze angeführt.

2. Kursbeschreibungen im Einzelnen für jeden SPÜ-Kurs

Hauptkurse

1. Sprachpraktische Übungen I (SPÜ I)

Der Kurs wendet sich in der Regel an Studenten des ersten Semesters, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B1 (A) entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (Europarat 2001) beschrieben wird. Texte vor allem aus den Themenbereichen Deutschlandkunde, Bildung und Erziehung, aktuelle Probleme und Interessen der Studenten werden behandelt und analysiert.

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- schriftliche Texte aus gedruckten und elektronischen Zeitungen und Texte allgemeinen Interesses aus den oben genannten Themenbereichen zu verstehen und zu bearbeiten,
- Texte mit einer klaren Gliederung zu verfassen (z.B. Aufsätze zu verschiedenen Themen, Lebenslauf, Bewerbungsschreiben, Leserbriefe und sonstige offizielle Briefe),
- den Inhalt eines gelesenen Textes mündlich wiederzugeben,
- sich über vertraute Themen mündlich zu verständigen (z.B. Alltag, persönliche Erfahrungen und Interessen, Freizeit),
- ihre Auffassungen zu einem Thema verständlich – schriftlich oder mündlich – zu äußern.

Kursleiterin: Ioanna Rizou

2. Sprachpraktische Übungen II (SPÜ II)

Der Kurs wendet sich an Studenten, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B1 (B) entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen beschrieben wird. Es werden Texte allgemeinen Interesses aus der gedruckten und elektronischen Presse behandelt sowie Texte in einfacher Wissenschaftssprache (bzw. gehobener Allgemeinsprache) vor allem aus den Bereichen Bildung und Erziehung und Fremdsprachenlernen. Besonderer Schwerpunkt wird auf die Erweiterung des Wortschatzes gelegt (Wortfamilien, Synonyme, Antonyme).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- schriftliche Texte aus den oben genannten Bereichen zu verstehen und zu bearbeiten,
- Wortschatzübungen zu lösen sowie einzelne Wörter und Phrasen textbezogen anders zu formulieren,
- Texte mit klarer Gliederung und angemessenem Wortschatz zu verfassen, in denen etwas beschrieben, beurteilt, geschlussfolgert wird, Ideen angeführt und Lösungen zu einem Problem vorgeschlagen werden,
- Interviews und mündliche Kurzreferate zu einem Thema sowie die anschließende Diskussion zu verstehen und sich dabei mit einem kurzen Beitrag/einer kurzen Frage zu beteiligen,
- einen Zeitungstext oder ein Thema mündlich darzustellen und an der anschließenden Diskussion auf einfache Fragen zu antworten,
- Tabellen, Statistiken, Diagramme etc. mündlich zu versprachlichen.

Kursleiterin: Ioanna Rizou

3. Sprachpraktische Übungen III (SPÜ III)

Der Kurs wendet sich an Studenten, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B2 entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen beschrieben wird. Ab SPÜ-Niveau III verlagert sich der Schwerpunkt zunehmend auf die Schriftlichkeit und dabei insbesondere auf den wissenschaftssprachlichen Ausdruck. Die Mündlichkeit wird ab diesem Niveau speziell bezogen auf das Referat und auf Beiträge zu einer weiterführenden Diskussion dazu behandelt. Dies geschieht auch vorbereitend auf die mündliche Prüfung, die zum Abschluss des Sprachpraxis-Programms (SPÜ-Programms) auf SPÜ-Niveau IV verlangt wird.

Der Lehrstoff umfasst Sachtexte auf B2- Niveau und Texte in allgemeiner Wissenschaftssprache aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums (z.B. Geschichte, Übersetzungswissenschaft, Fremdsprachenlehren und -lernen). Bezogen auf die schriftliche Ausdrucksfähigkeit werden vor allem diejenigen Ausdrucksformen geübt, die anhand einer Textvorlage realisiert werden, z.B. die Zusammenfassung von Sachtexten und wissenschaftsorientierten Texten, die Texterweiterung und die Kommentierung eines Textes hinsichtlich seiner These(n).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- Sachtexte und wissenschaftsorientierte Texte aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums zu verstehen und zu bearbeiten,
- die wichtigsten Inhaltspunkte eines Sachtextes oder eines wissenschaftsorientierten Textes schriftlich zusammen zu fassen,

- dabei geeignete Redemittel zu gebrauchen, um den Gedankengang des Autors eines gelesenen Textes verständlich wieder zu geben,
- sich wissenschaftssprachlich, wenn auch mit einigen Schwächen, zu äußern, wenn sie sich auf Texte der Fachliteratur beziehen und diese kommentieren,
- einen einfachen wissenschaftlichen Text mündlich darzustellen und auf entsprechende Fragen zu antworten.

Kursleiter: E. Haring

4. Sprachpraktische Übungen IV (SPÜ IV)

Der Kurs versteht sich als Fortsetzung des Kurses SPÜ III und entspricht dem Niveau C1, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen beschrieben wird. Besonderer Schwerpunkt wird auf das Verstehen, Analysieren und Verwenden der geschriebenen Wissenschaftssprache gelegt. Zum Lehrstoff gehören vor allem wissenschaftliche Texte oder auch leichtere Fachtexte aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums (z.B. Sprachwissenschaft, Literaturwissenschaft, Fremdsprachendidaktik).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- Texte aus der allgemeinen Wissenschaftssprache oder auch leichtere Fachtexte aus den Geisteswissenschaften zu verstehen und zu bearbeiten,
- die Thesen des Autors eines gelesenen Textes zu kommentieren,
- ihre eigene These schriftlich zu formulieren und sie mit Argumenten zu begründen, indem sie die entsprechenden Redemittel gebrauchen,
- einen geschriebenen Text in eine andere Textsorte umzuwandeln (Textsortenwechsel),
- den Inhalt eines Sachtextes oder eines wissenschaftlichen Textes aus den Geisteswissenschaften mündlich zu präsentieren und auf entsprechende Fragen zu antworten,
- sich wissenschaftssprachlich – mündlich oder schriftlich - verständlich zu äußern.

Kursleiter: E. Haring

Spezialkurse

1. Grundlagen der Grammatik

Ziel dieses Spezialkurses, der sich an diejenigen Studierenden wendet, die an den Hauptkursen SPÜ I und SPÜ II teilnehmen, ist die Wiederholung und Festigung wichtiger grammatischer Phänomene der deutschen Grammatik, die auf dem Niveau B (B1-B2) gelehrt werden (z.B. Adjektivdeklination, Modalverben, Passiv, Präpositionen, Präpositionalphrasen).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- die grammatische Theorie und die Regeln der behandelten Phänomene zu kennen (Kognitivierung),
- die Theorie und die Regeln in der Praxis anzuwenden und entsprechende Übungen zu lösen,
- die grammatische Terminologie der behandelten Phänomene zu kennen und zu benutzen,
- ihre Kenntnis der grammatischen Theorie allgemein beim Erlernen des Deutschen als Fremdsprache nutzbar zu machen, u.a. auch um Interferenzfehler aus dem Griechischen vermeiden zu können.

Kursleiter: Jannis Loukisis

2. Wissenschaftssprachliche Strukturen

Ziel dieses Spezialkurses auf Niveau C (C1-C2), der sich an diejenigen Studierenden wendet, die an den Hauptkursen SPÜ III und SPÜ IV teilnehmen, ist die Vermittlung all jener Phänomene der Grammatik, denen man häufig in wissenschaftlichen Texten begegnet, und einer größeren Vertrautheit mit den lexikalischen, syntaktischen, textuellen und stilistischen Kennzeichen der deutschen Wissenschaftssprache. Niveau des Kurses ist das Niveau C (C1-C2).

Nach dem erfolgreichen Abschluss sind die Studenten in der Lage:

- die behandelten Phänomene in wissenschaftlichen Texten zu erkennen,
- die entsprechende grammatische Terminologie zu beherrschen (deklaratives Wissen),
- geeignete Umformungen durchzuführen, um etwas zu paraphrasieren, ohne dass der Sinn verändert wird (prozedurales Wissen),
- intratextuelle Beziehungen zwischen einzelnen Wörtern oder Phrasen und ihre Funktion innerhalb eines Textes zu erkennen (z.B. Anaphorik, Kataphorik),
- intertextuelle Beziehungen herzustellen (z.B. Texte vergleichen, direkt oder indirekt zitieren),

- beim Verfassen eigener Texte wissenschaftssprachliche Strukturen angemessen zu gebrauchen (z.B. Fachliteratur wiedergeben und kommentieren, kurze Hausarbeiten verfassen).

Kursleiterin: Ioanna Rizou

3. Mündlicher Ausdruck im akademischen Bereich

Ziel dieses Spezialkurses, der sich ebenfalls an diejenigen Studierenden wendet, die parallel am Hauptkurs SPÜ III oder SPÜ IV teilnehmen, ist die Entwicklung der mündlichen Sprachkompetenz im akademischen Bereich. Außer der Technik des Präsentierens von Kurzreferaten werden hier auch die Fähigkeiten zum Diskutieren und Argumentieren trainiert. Informationen über den Lehrstoff, Beispiele für Kurzreferate, Redemittel der Meinungsäußerung etc. finden sich im Kompendium zur Sprachpraxis von Karvela/Weitz/ Rizou (2013). Im Studienführer zur Sprachpraxis von Portz/Karvela (2013, 2. Aufl.) finden sich auch Informationen über die mündliche Prüfung und die Bewertungskriterien.

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- ein Kurzreferat über ein Thema aus den Gebieten des Germanistikstudiums (Sprach-, Literatur-, Übersetzungswissenschaft, Fremdsprachendidaktik) vorzubereiten und vorzutragen,
- die Technik der mündlichen Präsentation zu beherrschen (Struktur, Redemittel),
- ein Hand-out mit den wichtigsten Punkten des Referates zu verfassen,
- auf entsprechende Fragen in der anschließenden Diskussion zu antworten,
- auch selber Fragen an einen Referenten zu stellen,
- die Folien, die die Präsentation/den Vortrag eines anderen begleiten, zu beurteilen,
- Folien für eine eigene Präsentation anzufertigen und dabei zu wissen, worauf man achten, was man vermeiden sollte).

Kursleiter: Ioanna Rizou

Grundstudium 1.Semester

Linguistik

Einführung in die Linguistik DGY 10

Lehrkraft: M. Chrissou

Die Linguistik oder Sprachwissenschaft bildet eine der zentralen Fachrichtungen der Germanistik. Ziel der Veranstaltung ist, die Studierenden in die Grundbegriffe der Linguistik, in ihre Theorie und Entwicklung, ihre Methoden und Forschungsergebnisse einzuführen. Dafür werden sich die Studierenden mit linguistischen Teildisziplinen wie die Semiotik, die Syntax, die Textlinguistik und die Soziolinguistik befassen und mit ihrer Terminologie vertraut werden. Ferner werden sie die Methoden dieser Teildisziplinen erarbeiten und sie anhand von konkreten Beispielen in die Praxis umsetzen.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars sollen die Studierenden in der Lage sein,

- die wichtigsten Teildisziplinen der Linguistik und ihre Entwicklung zu beschreiben,
- praktische Anwendungsbereiche der Linguistik aufzuzeigen und Definitionen von Sprache unter Einsatz verschiedener Kriterien zu formulieren,
- die Grundbegriffe der Linguistik zu beschreiben und anhand geeigneter Beispiele aus dem Deutschen zu veranschaulichen,
- einfache Sprachphänomene unter Einsatz angemessener linguistischer Methoden und wissenschaftlicher Terminologie zu analysieren.

Prüfungsform: schriftliche Klausur

Morphologie DGY 11

Lehrkraft: Ch. Alexandris

Ziel des Kurses ist es, ein Grundwissen über die Basiselemente und Grundprinzipien der Morphologie zu schaffen. Die Morpheme werden als Basiselemente der Wortstruktur analysiert und die Morphemkategorien werden in Zusammenhang mit den Wortbildungsprozessen beschrieben, vor allem in der morphosyntaktischen Ebene, aber auch in Hinsicht auf die Phonologie und die Semantik.

Lernziele:

- Die Studierenden haben Grundkenntnisse über die Basiselemente und Grundprinzipien der Morphologie

- Sie verstehen die Beziehungen der Morphologie mit anderen Forschungsbereichen der Sprachwissenschaft

Leistungsnachweis durch schriftliche Prüfung

Literatur

Zeitgenössische Literatur DLY 25

Lehrkraft: O. Laskaridou

Als Einstieg in das Literaturstudium verfolgt diese Veranstaltung hauptsächlich zwei Ziele: Es sollen die wichtigsten Tendenzen und Autoren der deutschsprachigen Literatur nach 1945 vorgestellt und der selbstständige, kritische Umgang mit ausgewählten literarischen Texten (Lyrik, Prosa und Dramatik) geübt werden.

Am Ende der Veranstaltung sind die Studierenden in der Lage,

- wichtige Strömungen und Tendenzen, Formen und Strukturen der deutschsprachigen Nachkriegsliteratur zu erkennen und zu beschreiben,
- wichtige Gattungsmerkmale in literarischen Texten zu identifizieren,
- Inhalte, Themen und Schreibtechniken, die für die Nachkriegsliteratur charakteristisch sind, zu vergleichen und in den (literar-)historischen Kontext einzubetten,
- grundlegende literaturwissenschaftliche Analysetechniken selbstständig anzuwenden,
- sich mit deutschsprachiger Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Klausur

Einführung in die Literaturwissenschaft I DLY 20

Lehrkraft: Benning

In diesem Einführungskurs werden Grundbegriffe der Literaturwissenschaft vorgestellt und an Beispielen aus der deutschen Literatur (kurze Texte und Textauszüge) erprobt und eingeübt. Ziel des Kurses ist die Entwicklung der Fähigkeit zum eigenständigen Umgang mit Literatur. Im Mittelpunkt des Interesses stehen kleinere literarische Formen (wie etwa Metapher oder Symbol).

Einführung in die Theorie und Praxis des Übersetzens DLY 28

Lehrkraft: A. Daskaroli

Die Vorlesung setzt sich zum Ziel, einen repräsentativen Überblick über die wichtigsten Theorien zu geben, die zur Behandlung praktischer Übersetzungsprobleme entwickelt worden sind. Übersetzungsprobleme haben deutsche Übersetzer und Übersetzungstheoretiker schon seit den ersten Anfängen der Entwicklung der deutschen Sprache zur Schriftsprache und sie stellen weiterhin einen Forschungsgegenstand der heutigen Übersetzungswissenschaft dar. An Hand von Übersetzungsbeispielen aus einem weiten Spektrum verschiedener Textsorten wird der vielschichtige Begriff der Übersetzung analysiert und von anderen Bearbeitungsformen schriftlicher Texte differenziert, es werden die Problematik der Definition des Übersetzens und die Anforderungen zur Herstellung von Äquivalenzbeziehungen zwischen Ausgangs- und Zielsprachetext sowie die soziale, interkulturelle und internationale Rolle des Übersetzers vorgestellt.

Während der Vorlesung werden die Studenten

- Übersetzungsverfahren erkennen und bestimmen
- die Anforderungen zur Bearbeitung und Interpretation von Ausgangssprachetexten kennen lernen, um sie in die Zielsprache zu übersetzen
- Übersetzungsaufgaben lösen

Nach Vollendung der Vorlesungsreihe sind die Studenten in der Lage

- Ausgangssprachetexte mit ihren entsprechenden Zielsprachetexten zu vergleichen
- Möglichkeiten für die Behandlung von Übersetzungsproblemen auf denotativer, konnotativer, pragmatischer und formalästhetischer Ebene zu organisieren und zu systematisieren
- die übersetzerischen Äquivalenzforderungen für verschiedene Textsorten zu hierarchisieren

Leistungsnachweis: Schriftliche Klausur

Grundstudium 3.Semester

Linguistik

Lexikologie DGY 14

Lehrkraft: R.Portz

Die Vorlesung behandelt zentrale Fragestellungen der Lexikologie, die das Wesen und die Funktion der Wörter (Lexeme) sowie die Organisiertheit des Wortschatzes bzw. des mentalen Lexikons betreffen. Des Weiteren werden Phänomene der lexikalischen Variation und des lexikalischen Wandels analysiert sowie auch des Wortschatzausbaus (durch Bildung neuer Lexeme, lexikalische Entlehnung/ Rückentlehnung aus anderen Sprachen) und der semantischen Erweiterung monosemer und polysemer Lexeme (durch ihren metonymischen und metaphorischen Gebrauch).

Nach erfolgreicher Teilnahme sind die Studenten in der Lage

- zentrale Begriffe der Lexikologie zu bestimmen
- die wichtigsten Kriterien für die Analyse von Lexemen zu kennen
- diese Kriterien anzuwenden für die Beschreibung lexikalischer Phänomene des Deutschen.

Leistungsnachweis: schriftliche Prüfung

Kontrastive Linguistik DGY 16

Lehrkraft: A Tsokoglou

In dieser Vorlesung befassen wir uns mit dem Vergleich der deutschen und griechischen Sprache im Rahmen der Generativen Grammatik, mit dem Ziel Unterschiede und Gemeinsamkeiten festzustellen, zu beschreiben und zu analysieren. Dabei wird die Prinzipien- und Parameter-Theorie (Chomsky 1981, 1986) dargestellt. Insbesondere wird auf die Prinzipien (X-bar-Theorie, Rektionstheorie, Theta-Theorie, Kasustheorie, Kontrolltheorie, Bewegungen) eingegangen, indem das Verhältnis der beiden Sprachen zu diesen Prinzipien aufgezeigt wird, während gleichzeitig der Schwerpunkt auf die Untersuchung bestimmter Parameter gelegt wird.

Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten DAY 02

Lehrkraft: J. Theisen

Die Vorlesung verfolgt das Ziel, grundsätzliche Erkenntnisse der Methodologie des wissenschaftlichen Forschens und Arbeitens in den Geisteswissenschaften und

insbesondere in den philologischen Wissenschaften zu bieten. Der Schwerpunkt soll hier auf die besonderen 'Arbeitsinstrumente' der Deutschen Philologie gelegt werden (z.B. wissenschaftliche Fachzeitschriften, bibliografische Quellen zur Primär- und Sekundärliteratur, spezielle Archive, Forschungszentren). An Hand von Beispielen werden Verfahren zur Lösung von Forschungsproblemen, die Struktur von Forschungsprozessen, das wissenschaftliche Belegen und Nachweisen, die Kontrolle der Quellen und deren Überprüfung sowie die Verfahren des Schlussfolgerns analysiert. Es werden Möglichkeiten der wissenschaftlichen Präsentation von Forschungsergebnissen einerseits für mündliche Referate und andererseits für schriftliche Hausarbeiten vorgeschlagen.

Während der Vorlesung werden die Studenten

- das wissenschaftliche Forschen und Arbeiten erkennen und bestimmen
- die Anforderungen des wissenschaftlichen Bearbeitens und Interpretierens von sprachlichem und textuellem Material bestimmen
- Primär- und Sekundärforschungsquellen verarbeiten

Nach Vollendung der Vorlesungsreihe sind die Studenten in der Lage

- wissenschaftliche Forschungsergebnisse zu systematisieren
- die Präsentation von wissenschaftlichen Forschungsergebnissen sowohl für mündliche Referate als auch für schriftliche Hausarbeiten zu strukturieren und zu redigieren.

Leistungsnachweis: Schriftliche Klausur

Literatur

Literatur des 18. Jahrhunderts DLY 22

Lehrkraft: K. Karakassi

Gegenstand der Veranstaltung sind die Voraussetzungen und Grundpositionen der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts, konkret: der literarischen Strömungen der Aufklärung, des Sturm und Drang und der Klassik. Es werden repräsentative Textbeispiele aus den Bereichen der Poetik, der Lyrik, der Epik und des Dramas gemeinsam gelesen und interpretiert. Das 18. Jahrhundert bezeichnet in vieler Hinsicht einen Wendepunkt in der Geschichte der deutschen Literatur, es handelt sich um eine Zeit starker Veränderungen, als Folge der gesellschaftlichen und politischen Entwicklungen, die zur allmählichen Auflösung der Ständegesellschaft und zur Herausbildung der bürgerlich-egalitären Gesellschaft führen sollten. Es vollzieht sich ein Adressaten- und Funktionswandel der Dichtung, die nun andere Inhalte aufnimmt und neue Formen entwickelt, im Zuge der Tendenz, nicht mehr die adlige, sondern die bürgerliche Gesellschaft und Weltanschauung zu berücksichtigen. Seit der Mitte des

Jahrhunderts werden in wenigen Jahrzehnten Schlüsseltexte der neueren deutschen Literatur und Ästhetik geschrieben, in einer Zeit, die sowohl von den Zeitgenossen als auch von Historikern und Literaturhistorikern als Beginn der modernen Zeit empfunden worden ist.

Die Veranstaltung bietet den Studenten einen Überblick über die Hauptströmungen der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts, teilweise in der Form einer Vorlesung und teilweise in der Form von Übungen, in denen repräsentative Textbeispiele, hauptsächlich aus dem Werk von Goethe und Schiller, detailliert analysiert werden. Die Übernahme von Referaten ist fakultativ. Eine Basisbibliographie steht den Studenten zur Verfügung, während die Veranstaltung auch als Eclass angeboten wird.

Am Ende der Veranstaltung sind die Studierenden in der Lage

- wichtige Strömungen und Tendenzen, Formen und Strukturen der deutschsprachigen Literatur des 18. Jahrhunderts zu erkennen und zu beschreiben,
- Inhalte, Themen und Schreibtechniken, die für die Epochen der Aufklärung, des Sturm und Drang und der Klassik charakteristisch sind, zu vergleichen und in den (literar-) historischen Kontext einzubetten,
- literaturwissenschaftliche Analysetechniken selbständig anzuwenden und
- sich mit der einschlägigen Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Klausur

Deutsche Landeskunde DLY 29

Lehrkraft: M. Michalski

Diese Lehrveranstaltung ist eine Einführung in die politische Geschichte und Kultur der deutschsprachigen Länder. Vom deutschen Mittelalter bis zur Berliner Republik werden die wichtigsten politischen und kulturellen Entwicklungen vorgestellt. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Vermittlung des landeskundlichen Grundwissens, das für ein historisches Verständnis der deutschsprachigen Literatur notwendig ist.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- politische und kulturelle Grundbegriffe, die für die Geschichte der deutschsprachigen Länder spezifisch sind, zu verstehen und richtig anzuwenden
- bestimmte Ereignisse, Personen und Werke auf bestimmte Epochen der Geschichte der deutschsprachigen Länder sowie auf entsprechende epochenspezifische Entwicklungen und Tendenzen zu beziehen

Leistungsnachweis: Schriftliche Klausur

Hauptstudium 5. und 7. Semester

Linguistik

Gruppe A

Themen der Deutschen Syntax DGA 33

Lehrkraft: Winfried Lechner

Das Seminar befasst sich mit grundlegenden Eigenschaften der deutschen Syntax, mit besonderem Augenmerk auf sprachspezifische Unterschiede zwischen Deutsch und Griechisch. Dabei werden auch neue Methoden zur Analyse von Sätzen vorgestellt. Themen umfassen die Syntax von Relativsätzen, infinitiven und finiten Komplementen; Expletiva; Passiv, Mediale, Deponensverben; implizite Argumente (sich); Auxiliarselektion; Resultativkonstruktionen und derivationale Morphologie (transitivierende Präfixe, Nominalisierungen, Partizipien).

Erfolgreiche Teilnehmer des Seminars werden mit folgenden Fertigkeiten vertraut gemacht:

- Syntaktische Analyse ausgewählter Konstruktionen des Deutschen
- Erkennen der zentralen Eigenschaften einer Analyse
- Beschreibung einer einfachen syntaktischen Analyse in eigenen Worten
- Grundlagen der deduktiven, analytischen Argumentation: die Fähigkeit, zwischen unterschiedlichen Theorien zu unterscheiden, und diese Entscheidung auch zu begründen.
- Lesen und Verstehen einfacher Texte aus der syntaktischen Fachliteratur

Prüfungsmodus: Hausübungen, schriftliche Arbeit

Phonetik / Phonologie DGA 30

Lehrkraft: E. Balassi

Gegenstand des Seminars ist die Beschäftigung mit wichtigen theoretischen Entwicklungen in der Phonologie.

Nach erfolgreicher Teilnahme an der Veranstaltung

- besitzen die Studierenden die Kenntnis über die wichtigsten Entwicklungen in der strukturalistischen Phonologie, der generativen Phonologie sowie der Silbenphonologie
- sind die Studierenden in der Lage, phonologische Phänomene verschiedener Sprachen zu analysieren.

Prüfungsform: Mündliche Prüfung oder schriftliche Hausarbeit

Gruppe B

Empirische Sprachanalyse DGB 44

Lehrkraft: E. Balassi

Gegenstand des Seminars ist der Erwerb von Kenntnissen zur Empirischen Sprachanalyse, so dass die Studierenden am Ende des Seminars in der Lage sind, eigene linguistische Untersuchungen zu einem bestimmten Phänomen des gesprochenen Deutsch durchzuführen.

Nach erfolgreicher Teilnahme am Seminar können die Studierenden

- sprachliche Phänomene in Korpora ermitteln
- sprachliche Phänomene in Korpora statistisch auswerten
- statistische Auswertungen sprachlicher Phänomene in eigenen wissenschaftlichen Texten einbetten und verarbeiten

Gruppe C

Sprachphilosophie DGC 47

Lehrkraft: Winfried Lechner

Die Analyse von menschlicher Sprache nimmt nicht nur in der Linguistik, sondern auch in der analytischen Philosophie eine zentrale Stelle ein. Sprachphilosophie befaßt sich insbesondere mit der Beziehung zwischen Sprache und Denken, sowie der Art und Weise, wie Sprache unsere Wahrnehmung der Welt organisiert. Der Kurs bietet eine Einführung, in deren Rahmen u.a. folgende Fragen nachgegangen werden wird: Was ist Sprache? Beinflußt Sprache das Denken? Gibt es eine Sprache der Gedanken? Gibt es unaussprechbare Gedanken, oder undenkbar Sprache? Wie verbindet uns Sprache mit der Welt? Was ist eine Übersetzung in eine andere Sprache? Kann es fehlerlose Übersetzungen geben? Was ist das Verhältnis zwischen Sprache und anderen mentalen Systemen (Sehen, Orientierungssinn)? Kann Sprache ohne Sprecher

existieren? Was ist der Unterschied zwischen sprachlichem und nicht-sprachlichem Handeln? Basiert Tierkommunikation auf den gleichen oder ähnlichen Prinzipien wie menschliche Sprache? Die Antworten auf all diese Fragen tragen zu einem besseren Verständnis der wichtigen, in der heutigen Forschung intensiv diskutierten Debatte bei, ob es sich bei menschlicher Sprache um (i) eine symbolische Struktur (ähnlich einem Programm in den Computersprachen), um (ii) ein statistisch erlernbares System, oder um (iii) ein soziales Phänomen handelt.

Die Teilnehmer des Seminars erwerben aktives Wissen über:

- Grundlagen der analytischen Philosophie, Ontologie und Biolinguistik
- Unterschiede und Ähnlichkeiten in den Methoden der Linguistik und Philosophie
- Argumentation in Philosophie, Linguistik und Biologie
- die wissenschaftliche Methoden (Interpretation von Daten, Formulieren von Hypothesen und Theorien, Überprüfung von Konsequenzen einer Theorie)

Prüfungsmodus: Referat, schriftliche Arbeit

Gruppe D

Lerntheorien und Methoden der Fremdsprachendidaktik DGD 50

Lehrkraft: I. Karvela

Im ersten Teil dieses Hauptseminars werden einige Theorien des Fremdsprachenlernens behandelt, die einen entscheidenden Einfluss auf das Lehren und Lernen von Fremdsprachen ausübten bzw. immer noch ausüben; wie die Kontrastive Analyse, die Theorie des Natural Approach und die der Lernaltersprachen. Im zweiten Teil des Seminars sollen einige Methoden des Fremdsprachenlernens präsentiert werden, wobei besonderer Schwerpunkt auf die kommunikative Methode gelegt wird, die in den letzten Jahren angewendet wird und sich noch in Entwicklung befindet.

Nach der erfolgreichen Teilnahme am Seminar sind die Studenten in der Lage:

- die Merkmale der behandelten Theorien zu erkennen,
- die präsentierten Methoden einzuschätzen,
- einige Methoden des Fremdsprachenlernens in der Praxis anwenden zu können.

Leistungsnachweis: schriftliche Prüfung

Unterrichtsplanung und -Gestaltung: Textarbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 52

Lehrkraft: D. Wiedenmayer

Eine zentrale Stellung in der Lehrerausbildung nimmt die Unterrichtsplanung und -gestaltung ein. Ziel des Seminars ist die Aneignung von Wissen und die Entwicklung von Fertigkeiten und Fähigkeiten für die Unterrichtsplanung und -gestaltung. Im Zentrum der Betrachtung stehen Möglichkeiten zur Förderung der rezeptiven kommunikativen Aktivitäten. Dafür werden die Studierenden die Stellung der kommunikativen Aktivitäten im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (GERfS) und im Gemeinsamen Rahmencurriculum für die Fremdsprachen (GRfF) erforschen. Zudem werden sie sich mit den theoretischen Grundlagen der Unterrichtsgestaltung und den vielfältigen Verstehensstrategien vertraut machen, die die Entwicklung von Lernautonomie begünstigen. Schließlich werden sie Gelegenheit haben, die theoretischen Grundlagen in der Praxis umzusetzen, indem sie Unterrichtseinheiten am Beispiel des Deutschen als Fremdsprache planen, durchführen und zum Anlass für das kritische Aufeinanderbeziehen von Theorie und Praxis nehmen.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars werden die Studierenden in der Lage sein,

- die Grundzüge der kommunikativen Aktivitäten und ihre Stellung im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (GERfS) sowie im Gemeinsamen Rahmencurriculum für die Fremdsprachen (GRfF) zu beschreiben,
- geeignete (konventionelle wie multimodale) Texte für die Entwicklung der rezeptiven kommunikativen Aktivitäten auf der Grundlage der Binnendifferenzierung und des fächerübergreifenden Lernens auszuwählen,
- Möglichkeiten für die Strukturierung des Unterrichts in klar abgegrenzten Phasen zu beschreiben und die Strategien der Textarbeit zu systematisieren,
- Unterrichtseinheiten unter Einsatz von angemessenen Phasen, Medien und Sozialformen zu gestalten und im Seminar zu erproben,
- über die Umsetzung der theoretischen Grundlagen in der Unterrichtspraxis zu reflektieren, indem sie die Unterrichtsergebnisse evaluieren und didaktische Entscheidungen der Unterrichtsplanung revidieren.

Prüfungsform: Referat, schriftliche Seminararbeit

Entwicklung lexikalischer Kompetenz DGD 61

Lehrkraft: R. Portz

Der Begriff 'lexikalische Kompetenz' umfasst die Kenntnisse und Fertigkeiten von Sprechern und Lernern einer Sprache mit Bezug auf den Wortschatz und seine Handhabung zum Zweck der Formulierung von Gedanken und der Realisierung kommunikativer Intentionen. Die moderne Fremdsprachen-Didaktik fördert die Entwicklung dieser Kompetenz ebenso wie auch die schulischen Rahmenpläne und die Lehrwerke des öffentlichen Bildungssystems, die sich nach den Vorgaben des Gemeinsamen Europäischen Rahmens für Sprachen (GER) richten.

Das Seminar hat als Ziel die Beschäftigung der Studenten mit einer Vielfalt von lexikalischen Phänomenen des Deutschen - angefangen von Einzelwörtern bis hin zu Phrasemen - unter dem Aspekt ihrer Form und Bedeutung sowie auch der semantischen Beziehungen zwischen ihnen. Besondere Beachtung soll dem sogenannten Grund- und Aufbauwortschatz des Deutschen als Fremdsprache (DaF) gewidmet werden, der Art seiner Darstellung und Behandlung in Lehrwerken und in einsprachigen DaF-Lernerwörterbüchern. Ebenso soll das Thema des Verbunds von Erstsprache und 1./2.Fremdsprache behandelt werden mit Bezug auf das mentale Lexikon von Lernern.

Mit dem Ziel der Entwicklung ihrer didaktischen und methodischen Kompetenz erproben die Studenten, zu ausgewählten lexikalischen Phänomenen didaktische Einheiten zu entwerfen, die sich an DaF-Lerner des Anfänger- und Fortgeschrittenenniveaus richten.

Nach erfolgreicher Teilnahme an diesem Seminar sind die Studenten in der Lage den Begriff 'lexikalische Kompetenz' allgemein und in Hinblick auf die

- Fremdsprachen-Didaktik zu bestimmen lexikalische Phänomene des Deutschen zu beschreiben hinsichtlich ihrer Wichtigkeit
- und Angemessenheit für eine Didaktisierung den Inhalt von schulischen Rahmenplänen, Lehrwerken und des GER zu analysieren
- und kritisch zu beurteilen in Bezug auf die Förderung der lexikalischen Kompetenz didaktische Einheiten zu entwerfen, die die Entwicklung der lexikalischen
- Kompetenz im Rahmen des DaF-Unterrichts fördern, mit besonderer
- Berücksichtigung der Bedürfnisse von Lernern mit Griechisch als Erstsprache.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Hausarbeit

Hauptstudium 5. Und 7. Semester

Literatur

Gruppe A

Aufklärung/Sturm und Drang: Goethes Werther DLA 60

Lehrkraft: W. Benning

Goethes früher Briefroman Die Leiden des jungen Werthers ist einer der bekanntesten Texte der deutschsprachigen Literatur. Es wird in die Epoche des Sturm und Drang, in Goethes Biographie, in die Rezeption der Bibel und der griechischen Antike, in grundlegende philosophische Ansichten der Zeit (Herder, Rousseau), in die Genre-Problematik und in die Werther-Rezeption eingeführt. Der Roman soll in Hinsicht vor allem auf die Konzepte ‚Natur/Kultur‘ und ‚schwärmerische Liebe‘, die Gestaltung des ‚Genie‘-Charakters und das Thema von ‚Sünde und ‚Opfer‘ (Selbstmord) gelesen werden. Gleichzeitig wird nach dem Entwurf eines Kunstbegriffs im Roman gefragt.

Hölderlin - Kleist - Jean Paul DLA 62

Lehrkraft K: Mitralexi

Friedrich Hölderlin (1770-1843), Heinrich von Kleist (1777-1811) und Jean Paul (1763-1825) haben im Kontext des klassischen und des romantischen literarischen Diskurses einen je eigenen Weg beschritten. Ihre Konfrontation mit den Tendenzen ihrer Zeit hat zu literarischen Werken von ganz eigener Formation und Aussage geführt, die für die Literaturgeschichtsschreibung nach wie vor eine Herausforderung darstellen.

In dieser Veranstaltung befassen wir uns mit dem dramatischen, dem erzählerischen und dem essayistischen Werk von Heinrich von Kleist anhand von ausgewählten Texten aus Primär- und Sekundärliteratur. Kleist zählt heute zu den bedeutendsten klassischen Autoren der deutschen Literatur, während er in seiner Zeit eher auf Befremden und Ablehnung gestoßen ist. Goethe etwa bezeichnete Kleist als ein

"bedeutendes, aber unerfreuliches Meteor eines neuen Literatur-Himmels", als das "seltsamste Zeichen der Zeit", Kleist selbst sprach von sich als von einem Autor, "den die Zeit nicht tragen kann". Die anthropologische Dimension und seine besondere Sprache lassen sein Werk aktuell und modern erscheinen. Kleists Helden sehen sich einer rätselhaften, "gebrechlichen" Welt gegenübergestellt, fragil in allen Ordnungen des sozialen wie des individuellen Lebens. Wir werden uns in textnaher Arbeit mit den dramatischen Werken *Der zerbrochne Krug*, *Amphitryon* und *Penthesilea*, mit den Erzählungen *Die Marquise von O...* und *Das Erdbeben in Chili* und mit den Essays *Über die allmähliche Verfertigung der Gedanken beim Reden* und *Über das Marionettentheater* befassen.

Bei erfolgreichem Abschluss des Seminars sind die Studierenden in der Lage

- Themen, Inhalte und Formen der Werke Kleists erkennen und angemessen beschreiben und interpretieren zu können,
- die Werke Kleists in den kultur- und literarhistorischen Kontext (Klassik und Romantik) einzubetten und differenziert einzuordnen,
- sich kritisch mit der einschlägigen Sekundärliteratur auseinanderzusetzen,
- die Ergebnisse ihrer Recherche in einem wissenschaftlichen Kontext mündlich und schriftlich angemessen zu präsentieren.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Hausarbeit

Romantik: DLA 63

Lehrkraft: O. Laskaridou

Im Mittelpunkt des Seminars stehen Ausprägungen der literarischen Phantastik zu Beginn des 19. Jahrhunderts. U.a. sollen gelesen werden: E.T.A. Hoffmanns *Der Sandmann*, Adelbert von Chamisso's *Peter Schlemihls wundersame Geschichte*, Heinrich von Kleists *Das Bettelweib von Locarno* und Ludwig Tiecks *Der blonde Eckbert*. Als Einstieg werden verschiedene theoretische Konzepte des Phantastischen (z.B. von Todorov und Durst) diskutiert, auf deren Grundlage die Texte anschließend interpretiert werden.

Bei erfolgreichem Abschluss des Seminars sind die Studierenden in der Lage,

- Themen, Motive, Formen und Strukturen der literarischen Phantastik zu beschreiben und in den kultur- und literarhistorischen Kontext der Romantik einzubetten,
- einschlägige Kategorien und Begriffe bei der Analyse phantastischer Texte anzuwenden,
- den Zusammenhang zwischen literarischer Theorie und Praxis zu beurteilen,
- sich kritisch mit einschlägiger Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Referat oder mündliche Prüfung und schriftliche Hausarbeit

Naturalismus/ Fin de siecle/ Expressionismus DLA 64

Lehrkraft E: Haring

Gruppe B

Griechische Antike in der deutschen Literatur DLA 74

Lehrkraft E: Haring

Literatur und Anthropologie DLB 77

Lehrkraft: A. Blioumi

Gegenstand des Seminars ist die Vermittlung der literarischen Anthropologie. Um dieses Ziel zu erreichen, wird systematisch in Theorien, Methoden und Beispielen der anthropologischen Herangehensweise eingeführt. Ein hoher Stellenwert wird dabei den literarischen Mikroanalysen beigemessen, da Studierende ansatzweise in die Methoden der Analyse nationaler Stereotypen, Konstruktionsmechanismen von Kollektivitäten, der Identität und Alterität, des Exotismus und der Assimilation eingeweiht werden. Methodisch werden Ansätze der Imagologie, der Interkulturellen Kommunikation und der Interkulturellen Hermeneutik herangezogen. Aufbau des Seminars pro Sitzung: a) Vorbereitungsphase (durch die Lehrkraft), b) Wissensvermittlung durch Referate und c) Anschlusskommunikation.

In der Vorbereitungsphase werden auf der Basis schriftlicher und medialer Texte Motivationsübungen durchgeführt, damit in einem zweiten Schritt die vertiefte Arbeit mit den literarischen Texten erfolgt. Ziel ist es, dass die Studierenden in

anthropologischer Weise literarische Texte analysieren und kollektive Konstruktionsmechanismen erklären. Literarische Texte folgender Autoren werden herangezogen: Loukian, Kant, Herder, Scherbaart, Jelinek, Zenocak.

Am Ende des Seminars sollen die Studenten befähigt werden:

- Reflexionsbezogene Fähigkeitskomponente entwickeln, um anthropologische Objektivationen kritisch zu hinterfragen.
- Literarische Lesekompetenzen: Sensibilisierung auf sprachliche bzw. rhetorische Besonderheiten, z.B. Metaphern, Redewendungen etc.
- Auf der Basis neuer Kontexte, sprachliches Wissen erweitern.
- Affektive Kompetenzen entwickeln. Einsicht in Werte, Haltungen, Einstellungen, interaktive Kommunikation.
- Kollektive Konstruktionsmechanismen kritisch zu hinterfragen und diese Fähigkeiten ebenso im Alltagsleben zu übertragen.

Leistungsnachweis: Referat und Hausarbeit

Gruppe C

Übersetzung literarischer Texte mit Schwerpunkt auf der literarischen Gattung DLC 77

Lehrkraft: A. Daskaroli

Die Übersetzung literarischer Texte stellt besondere Probleme je nach literarischer Gattung. Ziel des Seminars ist die Einleitung in das Verfahren der literarischen Übersetzung unter Berücksichtigung der besonderen Merkmale der Lyrik. In den einführenden Seminarsitzungen werden die unterschiedlichen Anforderungen bei der Übersetzung der einzelnen Gattungen vorgestellt und insbesondere die Merkmale der Lyrik und ihre morphologischen Elemente aus der Perspektive ihrer Übersetzbarkeit untersucht, und zwar unter Berücksichtigung der internationalen Forschungsliteratur auf dem Gebiet. Die darauffolgende Übersetzung eines ausgewählten lyrischen Werkes der deutschen Literatur ins Neugriechische im Rahmen des Seminars und unter Mitwirkung der Seminarteilnehmer zielt auf die praktische Umsetzung der gewonnenen translatorischen Kenntnisse.

Im Laufe des Seminars werden die Studenten aufgefordert

- -die besonderen Merkmale der verschiedenen literarischen Gattungen und die besonderen Anforderungen zu erkennen, die sie an den Übersetzer stellen
- -die Besonderheiten der Lyrik festzustellen
- -die Erkenntnisse hinsichtlich der Besonderheiten der Lyrik auf das auserwählte dichterische Werk anzuwenden
- das ausgewählte lyrische Werk in die Voraussetzungen der neugriechischen Sprache und der aktuellen neugriechischen kommunikativen und kulturellen Umgebung einzuordnen

Nach Abschluss des Seminars sollen die Studenten in der Lage sein

- -ihre interlingualen Kenntnisse zu systematisieren, um die Übersetzungsprobleme bei der Übertragung ins Neugriechische eines lyrischen Werkes zu bewältigen
- -die Übersetzung ins Neugriechische eines lyrischen Werkes vorzulegen, die ihren grundsätzlichen übersetzungswissenschaftlichen und folglich übersetzerischen Entscheidungen entsprechen

Leistungsnachweis: Mündliches Referat und Schriftliche Hausarbeit.

Didaktik literarischer Texte II DLC 79

Lehrkraft: S. Lindinger

Ziel dieses Kurses ist es zu zeigen, wie die Relevanz literarischer Texte nicht auf das wissenschaftliche Studium angehender Literaturwissenschaftler beschränkt ist, sondern diese auch sehr gewinnbringend innerhalb des Sprach- und Landeskundeunterrichts für Deutschlernende eingesetzt werden können. Dabei sind folgende Schwierigkeiten, aber auch Chancen in Betracht zu ziehen: Neben den zu erwartenden sprachlichen Verständnisschwierigkeiten und der daraus resultierenden Gefahr, sich zu sehr auf Details oder den bloßen Handlungsablauf zu konzentrieren, ist zu beachten, dass den Deutschlernern oft das notwendige kulturspezifische Kontextwissen fehlt, um aus dem Text nicht unmittelbar Erschließbares verstehen zu können. Andererseits können gerade literarische Texte für Fremdsprachlerner motivierend sein, weil sie auch für Muttersprachler grundsätzlich interpretationsbedürftig sind und die Fremdheitserfahrung insofern weniger diskriminierend ist. Ausgehend von diesen Voraussetzungen und unter Einbeziehung der von den Studierenden erworbenen literaturwissenschaftlichen Kenntnisse sollen die Studierenden in dieser Veranstaltung lernen, wie man literarische Texte aus den Bereichen Prosa, Drama und Lyrik im Unterricht einsetzen kann.

Für die Lehr- und Lernziele bedeutet dies im Einzelnen:

- **Kenntnis:** Die Studierenden müssen ihre Kenntnisse bzw. ihr Vorwissen im Bereich der Literaturwissenschaft aktualisieren.
- **Verständnis:** Sie müssen in der Lage sein, literarische Texte auf dieser Basis zunächst einmal selbst zu verstehen und daraufhin für die jeweils geplante Unterrichtsstunde auszuwählen, unter Berücksichtigung von Sprachstand und Alter der Lernergruppe.
- **Anwendung:** In diesem Zusammenhang geht es darum, eine konkrete Unterrichtsstunde zu erstellen, d.h. die entsprechenden Unterrichtsphasen zu entwerfen (also sich die richtigen Unterrichtsstrategien überlegen und entsprechende Übungen zu entwerfen u.ä.).
- **Analyse:** Hier ist es wichtig, schon während der Vorbereitung mögliche Schwierigkeiten zu antizipieren, jede Unterrichtsphase daraufhin zu überprüfen und das gesamte Unterrichtsprojekt abschließend noch einmal zu evaluieren.
- **Zusammensetzung:** Abschließend müssen die Studierenden in der Lage sein, ihr individuelles Unterrichtsprojekt in Form einer Präsentation im Kurs vorzutragen und in einer Hausarbeit zusammenfassend schriftlich zu formulieren.

Gruppe D

Deutsche Geschichte DLD 82

Lehrkraft: M Michalski

Gegenstand dieser Lehrveranstaltung ist eine bestimmte Epoche der Geschichte der deutschsprachigen Länder. Aufbauend auf dem Grundwissen, das durch die Lehrveranstaltung „Deutsche Landeskunde“ vermittelt wurde, erfolgt eine paradigmatische Vertiefung. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Herausbildung einer Vertrautheit mit den politischen Bedingungen und Entwicklungen der behandelten Epoche und einer Einsicht in deren Bedeutung für die gesamte Geschichte der deutschsprachigen Länder.

Im Wintersemester 2015/16 beschäftigen wir uns mit der Bundesrepublik Deutschland seit der „Wende“ von 1989/90 bis heute. Die Politik der Regierungen Kohl, Schröder und Merkel sollen analysiert werden, die gewandelte Stellung Deutschlands in Europa soll herausgearbeitet werden.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- die politischen Bedingungen und Entwicklungen, die für die behandelte Epoche spezifisch sind, in die Interpretation einzelner kultureller und insbesondere literarischer Erscheinungen einzubeziehen
- sich selbstständig in weitere Epochen der Geschichte der deutschsprachigen Länder einzuarbeiten

Leistungsnachweis: schriftliche Klausur

Ideengeschichte DLD 85

Lehrkraft: M Michalski

Gegenstand dieser Lehrveranstaltung ist ein bestimmtes Phänomen der Geschichte der deutschsprachigen Länder, in dem sich verschiedene kulturelle Faktoren wie Politik, Philosophie, Wissenschaft, Religion, Literatur und Kunst zu einem Ganzen verbinden. Aufbauend auf dem Grundwissen, das durch die Lehrveranstaltung „Deutsche Landeskunde“ und durch die Einführungen in die deutsche Literaturgeschichte vermittelt wurde, wird den Wechselwirkungen der verschiedenen Faktoren nachgegangen, durch die sich ein bestimmtes kulturelles Milieu oder eine bestimmte mentale Disposition ausgebildet hat. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Sensibilisierung für die Komplexität des behandelten ideengeschichtlichen Phänomens und für dessen Stellung im Ganzen der Ideengeschichte der deutschsprachigen Länder.

Im Wintersemester 2015/16 beschäftigen wir uns mit deutschen Erinnerungsorten. Hierbei handelt es sich um geographische Orte, aber auch um Ereignisse, Dinge und Personen, mittels derer sich die Deutschen ihrer nationalen Identität vergewissern. Anhand einer repräsentativen Auswahl sollen die Mechanismen analysiert werden, die im Erinnerungsprozess zur Wirksamkeit kommen.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- ideengeschichtliche Aspekte in die Interpretation einzelner kultureller und insbesondere literarischer Erscheinungen einzubeziehen
- sich selbstständig in weitere Bereiche der Ideengeschichte der deutschsprachigen Länder einzuarbeiten

Leistungsnachweis: Hausarbeit